

HUDOBNÝ ŽIVOT 79

Ročník XI.
9. VII. 1979
2, — Kčs

14

Zlatú Bratislavskú lýru čs. autorskej súťaže získala pieseň „Saty z šátku“, ktorú zložil a interpretoval Lešek Semelka.

Snímka: ČSTK

Na margo XIV. medzinárodného festivalu populárnej piesne

Klady a zápory Bratislavskej lýry

V dňoch 30. mája — 2. júna pripravila československá umelecká agentúra Slovkoncert v priestoroch bratislavského Parku kultúry a oddychu XIV. medzinárodný festival populárnej piesne Bratislavskej lýry 1979. Prvé tri večery patrili československej skladateľskej súťaži, posledný večer bola na programe medzinárodná prehliadka interpretov zo socialistických krajín. Okrem toho mali sme možnosť privítať domácich i zahraničných hostí (solistov i súbory) a na Malej scéne sledovať programy Malej poetickej lýry. Pristavme sa teraz pri jednotlivých zložkách podujatia.

AUTORSKÁ SÚŤAZ PIESNÍ

Odborná festivalová porota, ktorá — na rozdiel od minulého ročníka — opäť pracovala, seriálne zhodnotila 22 vybraných českých a slovenských piesní a z nich vybrala tri, ktorým udelila vavriny najvyššie: zlatú Bratislavskú lýru skladateľovi L. Semelkovi a textárovi P. Vrbovi za hudobne náročnú a textovo zaujímavú pieseň „Saty z šátku“, netradične interpretovanú a čo je najpodstatnejšie — zodpovedajúcu cteniu mladej generácie. Striebornú Bratislavskú lýru získali skladateľ J. Lehotský a textár K. Peteraj za hudobne náročnú, textovo na slušnej úrovni a interpretačne mimoriadne ťažkú skladbu Vyznanie, ktorú herecky výborne zvládla speváčka Marika Gombitová, aj keď diskusia okolo jej speváckeho prejavu zrejme ešte potrvá dlhšie a zostanú vecou osobného vkusu. Tretia odmenená „bronzo“ skladba Žádný plátník

nemá křídla skladateľa J. Klempířa a textára K. Macheka v interpretácii V. Čížkovéj zaujala predovšetkým a najmä výborným textom, ktorý by si bol zaslúžil (keď už porota takého osobitného ocenenie udeľovala). Zvláštne uznanie za text, ktorý znesie aj tie najnáročnejšie požiadavky na kvalitu. Okrem troch hlavných cien udelila porota zvláštne uznanie za interpretačnú spoluprácu speváčke Marcelle Královej za pieseň Nočný plač (táto cena sa doteraz neudeľovala a je otázne, či ju bolo potrebné udeliť v tomto ročníku). Uznanie za hudbu získal skladateľ P. Zajaček za pieseň Lieky proti láske, ktorá (na rozdiel od mnohých predchádzajúcich skladieb skupiny Za-ja-ček) je hudobne dobrá, inklinaujúca k cteniu mladých ľudí a má navyše tento raz i vtipný a po textárskej stránke dobre zvládnutý text. Ocenenie Zemanovho textu piesne Socha (ktorú doslova „zabila“ hud-

ba, ale najmä interpretácia P. Hečku) možno prijať s výhradami, pretože sa E. Zemanovi doposiaľ podarilo napísať aj lepšie texty (Lúčenie).

Treba povedať, že počas dvoch semifinálových koncertov ponúkla nám porota 22 nových českých a slovenských piesní, z ktorých k najzaujímavejším patrili práve prvé dve, s výhradami prvé tri odmenené. Nemožno však nijako zhadzovať alebo bagatelizovať zostávajúci takmer dvadsať piesní. Našli sa medzi nimi skladby s výbornou hudbou (najmä tie, ktoré interpretovali skupiny), alebo pomerne dobrým textom, boli aj prípady, kedy pieseň „urobil“ interpret. Za všetky spomeňme aspoň niektoré: po hudobnej stránke napr. Lieky proti láske, Bláznivé hry, Nech to má spád, po stránke textovej — Lieky proti láske, Dážd, Socha, po stránke interpretačnej Ulice (V. Krumlová), Všetchno jak má být (V. Koudelová a J. Hrzán), Na prvním programu (K. Zicha) a pod. Ale našli sa tiež skladby, ktoré zaujali svojou hravosťou, jednoduchosťou (niekedy vari až nenáročnosťou) a majú všetky šance stať sa obľúbenými u publika, pretože rytmom spĺňajú najmä tanečnú funkciu populárnej piesne: Vím, že jsi, Bláznivé hry, Malý veľký vlak, Džús a čierna káva, Na poschodí túžby. Okrem toho boli na festivale i skladby, ktoré nezaujali, resp. pripomínali práve na tomto podujatí piesne už uvedené (Hotel Romeo, Motoristi, Tie zbytočne zabrali miesto lepším skladbám, ktoré by sa dala v počte zaslaných piesní do súťaže [170] boli ešte naštli. Vcelku možno povedať, že sme počas dvoch semifinálových večerov, z ktorých prvý bol na podstatne nižšej úrovni, mali možnosť vypočuť si v podstate nenárodné, často rytmické a mladej generácii sa prihovárajúce skladby, z rámci priemeru (a niekedy i podpriemeru) ktorých sa vymykali iba prvé dve ocenené. [Na tretej odmenenej si ceníme najmä text.]

Tohtoročná súťaž predsa len, napriek niektorým výhradám, naznačila isté potešiteľné momenty: napr. že tvorivé autorské zázemie u nás existuje a treba len klásť naň čo najvyššie požiadavky. Rov-

nako zodpovedná, ak nie zodpovednejšia, úloha spočíva na výberevej a odbornej festivalovej porote, ktorá (aspoň tak, ako tohto roku) mala by vybrať podľa vlastného svedomia a vedomia naozaj to najkvalitnejšie, čo do súťaže príde — bez ohľadu na proporcionálne zastúpenie.

MEDZINÁRODNÁ PREHLIADKA

Medzinárodná súťaž interpretov zo socialistických krajín sa nám tohto roku zmenila na prehliadku — v záujme toho, aby sme na festivale privítali z jednotlivých socialistických krajín najväčšie spevácke individuality. Podarilo sa nám však iba to. Regina Thunová z NDR, Krzysztof Krawczyk z PLR, Kati Kovácsová z MGR, Roxana Bahajanová zo ZSSR, Beatrix Marquezová z Kuby, Margarita Chranová z BER, Liliana Mussaová z RSR a Oliver Dragojevič z Juhoslávie mali byť dostatočne zárukou kvality. Neboli. V záujme odznievala zmes často už počutých, ale vždy najmä typicky festivalových skladieb, ktorých je publikum už pomaly prejedeno. Chýbali, svieže, temperamentné piesne (ako sa hovorí hity) a chýbali nám tiež typické juhoamerické rytmy z Kuby, ktoré by publikum dostalo do [Pokračovanie na 5. str.]

Slovenský hudobný fond 25-ročný

Objednať — hodnotiť — propagovať

Všetky inštitúcie našej hudobnej kultúry vznikali vtedy, keď dozreli podmienky, ukázala sa ich potreba a predstavovali vyšší systémový typ. Tak pred 25 rokmi vznikol i Slovenský hudobný fond, ktorý mal prevziať jednu z hlavných povinností v rozvoji slovenskej kultúry a novými, v podstate lepšími formami plniť úlohy, ktoré boli predtým rozptýlené v rôznych čiastkových inštitúciách, alebo ich spoločnosť dovtedy ani nepoznala. Štát mal záujem, aby vznikla inštitúcia, ktorá dokonalé ohodnotí silu a charakter talentov, objedná u nich spoločnosti potrebné skladby a tak prevezme značnú časť organizačnej starostlivosti o novú tvorbu. Bol to na svoju dobu organizmus nezvyčajný, predtým vyškúšaný len v ZSSR, ktorý však nemal charakter „stražcu“ nad novou tvorbou, ale skôr inšpirátora, koordinátora a propagátora.

Prvé zakladajúce vedenie SHF muselo tento nový organizmus uviesť do života, kontaktovať sa s pokrokovou estetikou, aby funkcionári mohli lepšie vidieť do tvorivých problémov, viesť lepšie zverený úsek a napokon správne ohodnotiť, či investované a vložené finančné fondy prinášajú svoje ovocie. Nová inštitúcia išla životom s patričnou autoritou, i keď neraz musela poškŕpať s tým, že tvorcovia neradili vždy oceniť reálnu hodnotu svojej skladby a navyše celá krystalizácia socialistickej hudobnej kultúry sa dala v názorových protikladoch, vo veľkom rozvrstvení tvorivej kapacity skladateľov, v rôznej diferenciacii osobných vyznaní i v rôznej hmotnej situácii skladateľov, koncertných umelcov a hudobných vedcov. To, pochopiteľne, sťažovalo prácu SHF, ale na druhej strane urýchlilo žiadajúcu ideovú a estetickú koncepciu.

Vďaka novým skladbám za posledných 25 rokov vďaka za svoj vznik tejto inštitúcii, konzultáciám funkcionárov a lektorov, vypisovaným súťažiam i priamym objednávkam. Ozaistný tvorca a ozaistný talent, pochopiteľne, nebuduje cestu len z vonkajších objednávok. Tie chápe len ako impulz k vlastnej práci, impulz k aktivizovaniu najvážnejších umeleckých zámerov. Preto najvýznamnejšie diela objednané a podporované SHF vznikali v jednote štátnej objednávky a najvážnejšieho umeleckého vyznania umelca.

Ešte väčší význam mala nevšedná aktivita v oblasti rozmnožovania a tlačenia nových partitúr a materiálov. Fond sa tu postupne kvalifikoval na úroveň vydavateľstva (hoci vydavateľské oprávnenie dostal neskoro), ktoré môže hocikedy poskytnúť nielen hlavnú informáciu o novovznikajúcej tvorbe, ale i sprostredkovať notový materiál všade, kde je záujem. Táto iniciatíva, ktorá prerástla do systematickej činnosti, znamenala pre našich skladateľov nepredstaviteľnú pomoc, hoci iste existuje ešte veľa skladieb, ktoré sa zatiaľ tlačou nevydali, avšak z objektívnej iniciatívy SHF možno usúdiť, že každá dobrá skladba, ktorá nevyjde inde, môže postupne uzrieť svetlo sveta práve tu.

Roku 1964 vzniká v rámci tohto organizmu Hudobné informačné stredisko ako zvláštna organizačná štruktúra, ktorá sústreďuje zvukové záznamy slovenských diel, disponuje už spomínaným notovým archívom, má i kartotéku výstrižkov a vydáva v štvorjazyčných mutáciách zaujímavý a značne aktuálny bulletin Slovenská hudba. Je odvekom túžbou všetkých národných umeleckých inštitúcií, aby sa ktosi systematicky staral o propagáciu domácich umeleckých diel, propagoval všetko, čo znesie závažnejšie kritériá a stále novšími cestami a modernými propagačnými prostriedkami pomáhal nielen novej tvorbe, ale všetkým novým progresívnym umeleckým trendom a modernému realizmu vôbec. Iste sa na tomto úseku už veľa urobilo, hoci sú tu stále veľké rezervy, ktoré sa vypuklejšie ukázu najmä vtedy, ak si túto aktivitu porovnáme s podobnou v ZSSR, NDR alebo Holandsku. Tu zrejme platí, že nijaká vynaložená iniciatíva, vložená práca nie je dost' úmerná, aby sme s ňou mohli byť dnes či zajtra plne spokojní.

Dvadsaťpäť rokov sa starala skupina funkcionárov a lektorov, aby sa naplnil program, ktorý vyjadruje fondový štatút; nemožno však zabudovať na krízové roky, kedy sa nechalo vtedajšie vedenie pomýliť a ucelený proces realistického rozvoja bol neraz vychýlený, ba až narušený. Táto etapa však nemohla veľkou zmyť dobrý pocit z mnohých pozitívnych aktivít, ktoré slúžili našej hudobnej vzdelanosti a na ktoré musíme vždy s uznaním alebo aspoň sympatiami spomínať.

Z. N.

Skladatelia a muzikológovia v Dolnej Krupej

V dňoch 14.—18. mája bolo v Dome-
ve skladateľov v Dolnej Krupej sklada-
telské kolokvium pre oblasť vážnej hud-
by, ktoré pre svojich členov už po treť-
raz usporiadal ZSS. Počas piatich dní
mali možnosť zúčastniť (ktorých počet
bol tentoraz neúmerne nízky) zúčastníť
sa na prednáškach s rôznym tematickým
zameraním (týkajúcich sa súčasnej hud-
bnej kultúry), prehrávkach z najnov-
šej tvorby slovenských, českých a sovietskych
autorov a konfrontovať svoje ná-
zory a postoje v diskusiách stretnutíach.

Program podujatia otvoril úvodným
otváracím príhovorom **predseda ZSS ná-
rodný umelec Eugen Suchoň**. Zdôraznil
význam podujatia podobného typu, upo-
zornil na dôležitosť uvedenia si tradi-
cií v rámci ďalších perspektívnych
snažení v upevňovaní a formovaní ná-
rodnej hudobnej kultúry.

**Michal Masaryk, pracovník oddelenia
kultúry ÚV KSS** v obsahom referáte
hovoriť o úlohách kultúrnej politiky po
XV. zjazde KSČ, pripomenul základné čr-
ty presadzovania zásadných, určujúcich
princípov v našom umení, dotkol sa via-
cerých otázok a aspektov profilovania
socialistickej kultúry.

Vo svojej prednáške o princípoch mo-
derného realizmu v hudbe **Dr. Zdenko
Nováček, CSc.** zhrnul a rozviedol nie-
koľko podstatných bodov, ktoré postihli
osnovné východiskové momenty marxis-
tickej estetiky, nové poznatky i konfron-
tačné postrehy, na ktorých demonštroval
charakteristické tendencie estetiky ume-
nia socialistických a kapitalistických
krajín.

Zahraničným hosťom tohtoročného ko-
lokvia bola muzikologička zo ZSSR **Irina
Vladimirovna Lichačeva**. Uviedla niekoľ-
ko ukážok z najnovšej sovietskej or-
chestrálnej tvorby, ktoré doplnila struč-
ným komentárom. V obsažnej prednáške
o najnovšej zborovej tvorbe **Dr. Igor
Berger** konzekventne rozanalyzoval zá-
kladné tendencie v našej vokálnej tvor-
be, neobíšiel ani všeobecné záležitosti.

Programovým prínosom bol **komorný
koncert**, na ktorom interpreti uviedli
skladby z tohtoročného Týždňa novej
tvorby (**M. Novák, P. Bagin, D. Martinček
a L. Burias**).

Z komornej a orchestrálnej slovenskej
tvorby v rámci prednášok odznelo zo
zvukových záznamov len niekoľko diel
(z objektívnych technických dôvodov),
o to viac úvodné slová a komentáre
L. Chalupku a M. Adamčiaka podnietili
zúčastnených k bohatej diskusii.

Svoj referát o českej tvorbe zreduko-
val **Dr. Jan Ledec** na profilovú prezen-
táciu skladateľa Josefa Ceremugu a len
okrajovo dokumentoval nahrávkami pos-
ledný Týždeň novej českej tvorby.

V závere podujatia odzneli dve pred-
nášky: **prof. E. Suchoň vo forme spo-
mienky na osobnosť Frisca Kafendu** —
nestora slovenskej hudby, jedného zo za-
kladateľov národnej hudobnej kultúry,
poukázal a vyzdvihol jeho tvorivý prínos
a vklad v oblasti hudobnej peda-
gogiky.

Tvorbu Eugena Suchoňa, jej jednotli-
vé vývojové etapy, estetický prístup na
formovanie národnej hudby vo svojom
referáte konturoval **Igor Vajda**. —š—

Na trojdňovom seminári (4.—6. VI.)
v Dolnej Krupej, usporiadanom ZSS, sa
zišli aj členovia Kruhu mladých muzi-
kologov pri ZSS — tohto roku už po
ôsmy raz. Dobré navštívené podujatie
(zúčastnili sa na ňom prakticky všetci
aktívni členovia KMM) malo pestrý a bo-
hatý program. Otvoril ho predseda ZSS
nár. umelec **E. Suchoň** a na prvom dni
sa osobne zúčastnil.

V prednáškovom bloku zo spoloč-
disciplinárnych muzikologických otázok
vystúpil **Dr. Jozef Kot**, riaditeľ Odboru
umenia MK SSR. V prednáške o umení
a riadiacej funkcii strany a štátu sa za-
oberal o. i. otázkami výchovy kritika
nielen ako znalca svojho odboru, ale ako
komplexnej osobnosti zorientovanej v
kultúrno-politických otázkach, otázkami
etiky kritika, rozvoja kultúry a jej stálej
demokratizácie, dotkol sa i otázok popu-
lárnej hudby a s ňou spojených nedosta-
tečnej profesionality. **Dr. Zdenko Nová-
ček, CSc.** predniesol úvod do diskusie
k niektorým otázkam marxistickej este-
tiky, kde rozviedol situáciu v estetike
v Európe a novšie teórie marxistickej
estetiky, ako je rozpracovávanie teórie
odrazu, teórie modelov a stereotypov.
Všimol si stále diskutovanú otázku rea-
lizmu a konkrétne socialistického realiz-
mu. V diskusii sa naznačené okruhy
problémov ešte živo analyzovali. **Dr. Ivo
Osolobě**, popredný znalec problematiky
hudobno-zábavného divadla, prednášal
na tému český a slovenský muzikál, jeho
špecifika a postavenie v svetovej muzi-
kálovej tvorbe, no viac sa zameriaval na
všeobecnú estetiku scénických divadiel.

Druhý deň seminára bol vyhradený
aktívnemu prezentovaniu členom KMM.
Svoje vedomosti, schopnosti a skúsenosti
uplatnili pri analýzach skladieb zo IV.
týždňa novej slovenskej hudobnej tvor-
by. **E. Bugalová a E. Čunderlíková** ana-
lyzovali **Hudbu pre trúbku, bicie a sláti-
ky** od **J. Beneša, J. Šuhajdová III. slá-
čikovú kvarteto D. Kardoša, L. Šusty-
kevičová** **Moyzesovu Musicu Istropolitana**,
V. Žitná Hrušovského zborový cyklus
Canti, **Dr. J. Brejka Martinčekovu IV. a
VI. klavírnú sonátu** a **Dr. J. Berger Bo-
kesovu skladbu Na svoj spôsob**. Širšia
diskusia sa rozpútala hlavne okolo skla-
diel prítomných autorov **J. Beneša a
A. Moyzesa**. Národný umelec **A. Moyzes**
zotrval na celom seminári a často to bol
práve on, ktorý vyprovokoval diskusiu
k najrozličnejším otázkam muzikológie,
kompozície, folklóru, národnosti v hud-
be atď.

Ôsmy seminár KMM splnil svoje posla-
nie — rozšíril obzor vedomostí svojich
členov, dal im príležitosť prezentovať
svoju prácu pred odborným fórom,
ostrieľal sa, získal často i zdravé seba-
vedomie a ctiťzadosť. **Nóvom tohtoroč-
ného seminára boli dva koncerty**. Spievá-
ka **A. Bukovecká** (klavírny sprievod **Z.
Poulová**) si pripravila recitál z diel **F.
Kafendu, D. Kardoša, H. Domanského, B.
Martinu a P. Ebena** (nasledujúci deň
účastníci seminára **E. Kyselová, V. Adam-
čiaková, I. Kačic a Dr. T. Ursínyová** pre-
čítali svoje kritiky na tento koncert, čím
sa prakticky demonštrovalo, čo znamená
práca hudobného kritika v dennom ži-
vote). **Marián Lapsanský a recitátor J. Si-
monovič** uviedli večer z tvorby **F. Schu-
berta, L. v. Beethovena a slovenských
básnikov**. —ier—

ŠKOLA A HUDBA

Absolventské koncerty košických konzervatoristov

Absolventské koncerty
sú súčasťou skúšok šesť-
ročného štúdia hry na
hudobnom nástroji a
prejdu nimi len tí poslucháči,
ktorých na základe
prehrávky odporučila
určená komisia. Sú vý-
sledkom prípravy a sna-
ženia cieľavedomého štú-
dia, ale aj spolupráce pe-
dagóga a žiaka. Na vý-
sledok tejto spolupráce
je zvedavá dvojica — pe-
dagóg a žiak, ako aj ši-
roká verejnosť, ktorá si
robí obraz o umeleckej
úrovni školy.

Košické konzervató-
rium dosiahlo v tomto
školskom roku viacero
výrazných úspechov nie-
len na Celoslovenskej sú-
ťaži žiakov konzervatórií,
ale aj kolektívnym uve-
dením opery **Ch. W.
Glucka Orfeus a Eurydi-
ka**. V týchto inten-
ciách sme očakávali aj
absolventské koncerty.
Päť verejných koncertov,
na ktorých sa predstavi-
lo **19 absolventov**, nespi-
nilo do dôsledkov všetky
naše očakávania. Pomer-
ne veľká účasť absolven-
tov na verejných koncer-
toch sa datuje už niekoľ-
ko rokov, žiaľ, pripo-
mienky ku celkovej kva-
lite nenachádzajú odzvu-
v jednotlivých oddeleni-
ach, kde by sa mali
hlbšie zamyslieť a vyhra-
diť absolventské koncer-
ty len pre tých najlep-
ších.

Absolventské koncerty
dali príležitosť žiakom
klavírneho, sláčikového,
dychového a akordeóno-
vého oddelenia. V pro-
gramoch jednotlivých
koncertov odzneli sklad-

by rozličných štýlových
období, pričom nechýba-
la ani hudba 20. storo-
čia. Aj keď nechceme
hodnotiť výkon každého
absolventa zvlášť, musí-
me sa zastaviť predovšet-
kým pri výkonoch **akor-
deonistov**. Prišli s nový-
mi, doteraz nehranými
skladbami a ukázali veľ-
ký pokrok v dramatur-
gickom ohľade, technic-
ko-umeleckom raste a
napredovaní. Najimpo-
zantnejšie sa uviedol **J.
Libera (prof. V. Čuch-
ran)**, ktorý v programe
koncertu interpretoval
na prijateľnej technikej
i umeleckej úrovni sklad-
by viacerých štýlových
období.

Najpočetnejšie bolo za-
stúpené **klavírne oddelenie**,
ktoré na úkor kvanti-
tity podcenilo kvalitu.
Pozornosť si zaslúži vý-
kon **A. Tóthovej (prof. P.
Novotný)**, ktorá predov-
šetkým v skladbách **L.
Janáčka** (Po zarostlém
chodníčku — II. časť) a
F. Chopina (Fantázia
f. mol, op. 49) presvedči-
la pekným tónom, sta-
vebným nadhľadom a cit-
livým muzikantským po-
daním. V prejave **A. Vi-
rágovej (prof. M. Reite-
rová)** sme postrádali
ucelenosť a štýlovosť, ho-
ci technické dispozície
má veľmi dobré. Presved-
čivý bol aj výkon **orga-
nistky M. Farkašovej
(prof. K. Rečlo)**, ktorá v
skladbách **C. Francka**
(Chorál a mol) a **A. Oče-
náša** (Organové pastely,
op. 26) vystihla ich výra-
zový náboj a premenila
ho v pôsobivý výsledný
tvar.

Najpresvedčivejším bol
**orchestrálny absolvent-
ský koncert so školským
symfonickým orchestrom**,
ktorý dirigoval **prof. R.
Skrepek**. V programe
koncertu sa predstavila
**M. Matejová — flauta
(prof. P. Pukl)**, ktorá v
Koncerte pre flautu a or-
chester G dur od **J. J.
Quanta** preukázala širo-
kú škálu hráčskych
schopností podmienených
cieľavedomou a
usilovnou prácou. Jej hra
bola technicky precízna
so zmyslom pre štýl. **J.
Selčan (prof. K. Klo-
chán)** v Koncerte Es dur,
op. 74 od **C. M. Webera**
preukázal veľké technic-
ké a prirodzené muzi-
kantské dispozície, ktoré
pri sústavnej ďalšej prá-
ci sú zárukou úspešného
rastu a napredovania.
Má pekný, vyrovnaný, dy-
namicky odstupňovaný
tón. Concertino in modo
classico pre klavír a or-
chester J. Hatríka hrala
**M. Fedáková (prof. M.
Dravecká)** rytmicky do-
konale, no jej prejavu
ešte chýba impulzivnosť
a presvedčivosť. Kon-
cert Des dur pre klavír
a orchester, op. 30 od
N. Rímskeho-Korsakova
hrala **M. Kálmánová
(prof. V. Tichý)** pamäťo-
vo a technicky dokonale,
muzikantsky však ne-
presvedčila. Školský or-
chester bol spoľahlivým
partnerom, pohotovo rea-
goval na dirigenta, bol
tvárnym, dynamicky od-
stupňovaný a plne sa po-
dielal na celkovom vy-
znení koncertu. Dirigent
ho viedol precízne, plne
rešpektoval jednotlivých
solistov a všade, kde to
bolo potrebné, podal im
pomocnú ruku. Aj jeho
príčinám absolventský
koncert v plnej sieni Do-
mu umenia si získal veľ-
ké uznanie a ocenenie.

Aj keď sa nehodnotil
výkon každého absolven-
ta zvlášť, uvedomujeme
si, že absolventský kon-
cert uzatvára jeden stu-
peň štúdia a je odrazo-
vým, mostíkom mladého,
začínajúceho hráča. Po
ňom nasleduje vlastná
samostatná práca a tri-
benie umeleckého pre-
javu. Tohtoročná úroveň
by mala byť podnetom
pre skvalitnenie, vyššiu
náročnosť, umeleckú pre-
svedčivosť, a nie pro-
porčné zastúpenie jed-
notlivých pedagógov.

STEFAN ČURILLA

Poslucháči bratislavského konzervatória boli tohto
roku mimoriadne úspešní v súťaži konzervatórií. Na
snímke sú poslucháči Konzervatória v Bratislave,
ktorí získali na súťaži najvyššie ocenenia.

Snímka: B. Vyskočil

Cyklus „Stretnutie múz“

Pod názvom „Nedeľné dopoludnia v galérii“, konajú
sa už tri roky v bratislavskom Mirbachovom paláci ma-
tiné komornej hudby. Nie zriedka (hoci nie výlučne)
sme mali príležitosť stretávať sa tu s našimi mladými
umelcami. Pri uvedenom si ich počtu (a ich okruh kaž-
doročne rastie) a pri zosumarizovaní si koncertných
príležitostí pre nich by bolo zaiste vítané vyhradenie
niektorého z využívaných historických objektov pre pra-
videlné cykly mladých. Možno sa túto myšlienku podarí
realizovať a možno bude mať korene práve v podujatí,
o ktorom chceme písať.

Z iniciatívy Zväzu slovenských skladateľov uskutočnil
sa v máji t. r. v Mirbachovom paláci cyklus štyroch
hudobno-poetických matín „Stretnutie múz“. Bol výsled-
kom spolupráce Zväzu slovenských skladateľov a Zväzu
slov. dramatických umelcov — k realizácii ich viedla
myšlienka pomôcť mladým ambicióznym umelcom pri
presadení sa na verejnosti. Evidentnou je táto motivácia
najmä u ZSS, pretože — na rozdiel od adeptov herectva
či recitátorov — u mladých hudobných umelcov je cesta
k systematickému uplatneniu sa na koncertných pó-
diách zdĺhavejšia.

ZSS združuje v Kruhu mladých koncertných umelcov
dnes už niekoľko desiatok členov a z nich dostali prí-
ležitosť **Hana Štoľová** (mezzosoprán), **Kristína Nováko-
vá** (harfa), **Mária Lenková** (čembalo) a **Erika Hahnová**
(organ). Vytvorený bol priestor pre prezentáciu sa
v štýlovo vyhranenom recitálovom programe, pričom na
jednotlivých koncertoch vstupovali s poéziami **J. Smreka**,
E. Ondrejčovej, **J. Buzássyho**, **Michelangela Buonarrotti-
ho** a **M. Rúfusa** recitátori **Anna Javorková**, **Eva Žiline-**

ková, **Dušan Jamrich** a **Jozef Šimonovič**, ktorých vybral
ZSDU.

Hana Štoľová ukončila pred tromi rokmi štúdiá na
VSMU a v súčasnosti zúčastňuje i výsledky jednoročného
študijného pobytu na moskovskom Čajkovského kon-
servatóriu u **J. Nesterenka**. V Mirbachovom paláci uvie-
dla (9. V.) s klavírnym sprievodom **L. Marcingera** pre-
miérovu Dve piesne na poéziu **V. Nezvala** od **Ivana Hru-
šovského** — škoda, že dielo nemohlo zaznieť v auten-
tickej podobe (autor ako sprevádzajúci nástroj predpi-
suje čembalo), čo by akiste prospelo výslednému dojmu.
Pôsobivým bol cyklus **P. Ebena** Malé smutky, na snád
najviac vynikol Štoľovej sýty, pekné sfarbený mezzosop-
rán v troch piesňach **G. Sviridova**.

V **Kristína Nováková** vyrastá slovenskému koncertné-
mu umeniu interpretka, ktorá popri pôsobení v orches-
tri Slovenskej filharmónie spolupracuje s komornými
súbormi a využíva i sólistické koncertné príležitosti.
Na druhom koncerte spomínaného cyklu (13. V.) sa
predstavila (Hrušovského Sultou starých tancov z Le-
vočského Pestrého zborníka, výberom z Romantických
miniatur **M. Nováka**, Sonátou pre harfu **P. Hindemitha**
a Sonátou prodiho od **V. Mortariho**) ako umelkyňa
s devízou muzikality a dobrej technickej prípravy, so
zmyslom pre drobnokresbu (Hrušovský, Novák) i veľ-
korysú, muzikálne stvárnenie náročných diel harfovej
literatúry (Hindemith).

Na presuny citlivý nástroj i jeho subtilný zvuk zara-
dujú čembalistov k tým interpretom, ktorí nachádzajú
koncertné uplatnenie ťažšie. **Mária Lenková** si po roku
od ukončenia štúdií na bratislavskej VSMU ešte len hla-

dá možnosti trvalého zapojenia sa do koncertného živo-
ta. V súčasnosti pôsobí na Konzervatóriu v Košiciach
a až vystúpenie v bratislavskom Mirbachovom paláci
(20. V.) bolo po roku jej prvou serióznou príležitosťou.
V dielach **I. Hrušovského** (Sonáta v klasickom slohu),
F. Couperina (Les folies francaises ou les dominas) a
H. Purcela (Suite C dur) preukázala dobrú technickú
dispozíciu, muzikalitu a temperament. Sme presvedčení,
že stabilizovaním podmienok — teda aktívnym zapoje-
ním sa i do východoslovenského koncertného diania —
plne nadviaže na svoje predchádzajúce interpretačné
úspechy.

Sympaticky húževnatým typom umelkyne je organistka
Erika Hahnová. Hoci sa na prvý pohľad vymyká
z rámca cyklu (predošlých troch interpretov spájala
krátkosť času uplynutého od ukončenia štúdií), je re-
prezentantkou ďalšieho z nástrojov, pre ktoré sa kon-
certné príležitosti nehádajú ľahko. (A to bol ďalší z mo-
tívov realizácie cyklu.) Navyše, umelkyňa sa na kon-
certné pódium vracia po dlhšej chorobe — a tak prie-
stor v cykle dostala právom. Pre jej koncert (27. V.)
bol vďaka pochopeniu SNM zapožičaný z jeho zbierok
trojaktárov pozitív **Martina Zorkovského** (pochádza
z roku 1725). **E. Hahnová** ho rozozvučala slovenskou
a svetovou tvorbou prevažne minulých storočí a pre-
cizným tvarovaním diel, umnou registráciou i zrelým
interpretačným nadhľadom dokázala doviesť svojím kon-
certom celý cyklus k jeho vrcholu.

Májové „Stretnutie múz“ bolo pre ZSS i pre tých,
ktorí poskytli priestor k jeho realizácii, teda GMB, úspeš-
ným podujatím: užitočným pre interpretov, vďačným
pre návštevníkov. No práve preto, že vzišlo zo snahy
podporiť koncertnými príležitosťami tých, ktorí si to
svojím talentom i doterajšími výsledkami zaslúžia, verí-
me, že takýchto stretnutí bude v našom koncertnom
živote viac.

VIERA REZUCHOVÁ

Poslednými tónmi Beethovenovej IX symfónie, v ktorej tohto roku pod taktovkou národného umelca Františka Jílka za spolupráce Českej filharmónie a Pražského filharmonického zboru vystúpili Natália Romanovová, Luba Baricová, František Lívora a Antonín Svorec, skončil 4. júna XXXIV. ročník medzinárodného hudobného festivalu Pražská jar. Ročník, ktorý v súlade s rozvíjaním tradícií minulých festivalových ročníkov hľadal novšie črty zodpovedajúce požiadavkám dneška. Niekdajšia určitá námetová roztrieštenosť sa tohto roku skoncentrovala do dramaturgicky ucelenejšej podoby. Pražská jar, tvoriaca ideový vrchol celoročného hudobného života v hlavnom meste, podčiarkla význam konfrontácie našej a zahraničnej hudby, dala príležitosť známym i menej známym interpretom, uplatnenie našli aj interpretační adepti. Znela hudba od baroka po naše storočie, iste by stálo za to dať výraznejšie šancu súčasným svetovým skladateľom, čo sa v tomto roku nestávalo často výmenc tvorbu žijúcich českých a slovenských skladateľov. Na sprostredkovanie koncertných vystúpení priamymi prenosmi i zvukovými záznamami sa tohto roku výrazne podie-

roho silnou stránkou však nie sú dychové nástroje.

Vystúpenie Českej filharmónie s anglickým dirigentom Ch. Mackerrasom kulminovalo v dvojčastovej Talichovej suíte z Janáčkovej opery Příhody líšky Bystroušky. Skutočne talichovské poňatie — niekdajší Talichov žiak vzdal hold svojmu veľkému učiteľovi... Objavná bola aj veľmi zriedka uvádzaná mladistvá, no osobitá skladba B. Martiná Vrava (La Bagarre), ktorá v príkladnej tempovej vitalite a kontrastnosti jednotlivých nástrojových skupín rytmicky precízne predniesol Symfonický orchester Čs. rozhlasu v Prahe pod vedením mladého finskeho dirigenta O. Kamu, ktorého severské čítanie spolu s mimoriadnym talentom a zmyslom pre skladobnú celistvosť sa prejavilo hlavne v Sibeliovej 1. symfónii. Pod temperamentnou a sugestívnou dirigentskou osobnosťou sa pražský SOČR dokáže vypnúť k vysokým výkonom, škoda, že jeho vystúpenia nemajú permanentnú stabilitu.

Slovenská filharmónia sa zaskvela omnoho viac v Moyzesovej 10. symfónii pri jej pražskej premiére než v Rachmaninovom 3. klavírnom koncerte, ktorého sólista C. Katsaris sa nedokázal

Slovenská filharmónia s dirigentom zasl. umelcom Z. Košlerom sa predstavila na festivale Dvořákovou Stabat mater.

Niekoľko postrehov z Pražskej jari 1979

Ial Čs. rozhlas, záujem prejavili i viaceré zahraničné stanice.

PESTRÝ VÝBER SYMFONICKÝCH ORCHESTROV

Vystúpenie desiatich našich a zahraničných symfonických telies ponúkalo zaujímavé porovnanie, z ktorého čestne vyšli predovšetkým Česká a Slovenská filharmónia. Dobré sa uviedla pod Trhlíkovou taktovkou i Janáčkova filharmónia Ostrava. V jej interpretácii bola strhujúca 4. symfónia B. Martiná. Veľmi podnetná bola účasť symfonických rozhlasových orchestrov z Moskvy, Berlína, Londýna, Hamburgu a Prahy. Päť telies tvoriacich svoj hráčsky profil v podobných podmienkach — a predsa päť rôznych, často až diametrálne odlišných poňatí, štýlov a dispozícií.

Dramaticky vzrušivý a zvukovo sýty Veľký symfonický orchester Vsežvázového rozhlasu a televízie Moskva vytvoril svoju interpretačnú dominantu až v závere druhého pražského vystúpenia (B. Čajkovskij: Téma a osem variácií). Prvý večer vcelku nesplnil tie najvyššie požiadavky, ktoré už tradične na sovietske orchestre kladieme — Musorgského Kartinky dirigent V. Fedosejev neprekreslil do tej výraznej farebnosti, ktorú poznáme z iných predvedení, v poslucháčoch zanechal dojem určitej nedotiahnutosti v celkovej výstavbe fráz, dynamiky i celistvej architektúry diela. Ani Šostakovičova V. symfónia napriek podmanivo intenzívnej farebnosti sláčikovej skupiny a výrazných plechov (hoci s radom intonačných kazov a nečistot) nevyznela v dokonalej presvedčivosti. Až v priebehu druhého večera sa výkon orchestra i dirigenta stabilizoval a výrazne zlepšil.

Rozhlasový symfonický orchester z Berlína, doplnený Berlínskym rozhlasovým zborom, predviedol technicky precízne našudované Brahmsovo Nemecké requiem. Interpretáciu sprevádzala štandardná úroveň všetkých nástrojových skupín orchestra, hráčka istota, vernosť skladateľovmu zápisu, ale nie vždy spontánne muzikantské nadšenie a zápal. Zostane otvorenou otázkou, nakoľko túto skutočnosť možno pripočítať na vrub samotného orchestra a nakoľko tieto faktory ovplyvnil dirigent H. Rögner.

Symfonický orchester BBC Londýn s dirigentom G. Rozdestvenským chcel vzdať hold českej hudbe predvedením skladieb L. Janáčka a B. Martiná, ostalo však len pri dobre mienenej snahe. Väčší výrazový efekt malo uvedenie kompozične zaujímavej 1. symfónie W. T. Waltona, skladby E. Elgara Variácie Enigma I u nás takmer neznámej Prokofievovej Predohry na hebrejské témy. Vrcholom vystúpenia orchestra bolo však sugestívne predvedenie Brittenovho diela Diversions on a Theme, v ktorom sólistka klaviristka V. Postnikovová predviedla bravúry, mysliteľne zažité a interpretačne dokonalý výkon.

Symfonický orchester Severonemeckého rozhlasu Hamburg pod taktovkou mladého holandského dirigenta H. Souďanta presvedčil na prvom koncerte, ale ani jemu sa nepodarilo udržať si pre obe svoje vystúpenia poprednú tvorivú potenciú. Prírodná disciplinovanosť tela a súčasne príkladná spontánna muzikálnosť celého aparátu dovolili dirigentovi pracovať na vysokej tvorivej báze. Preto i celkový dojem (L. v. Beethoven: Leonóra III. a F. Mendelssohn-Bartholdy: III. symfónia) bol plasticky tvárny, kultivovaný a dobre znejúci; vyrovnané a noblesné sláčiky udávali výsledný tvar zvuku celého orchestra, kto-

úplne podriadil premyslenej a opodstatnenej koncepcii dirigenta národného umelca L. Slovák a nevynikal ani hráčskymi kvalitami. Práve predvedenie Moyzesovho diela plne rehabilitovalo bratislavský orchester pred pražským publikom a zaslúžený úspech diela i výkonu patrili skladateľovi rovnakým dielom ako všetkým interpretom.

So slovenskými umelcami sa publikum Pj stretlo i pri predvedení Poémy o človeku od nár. umelca J. Páleníčka. Sym-

Leonid Kogan vystúpil s Českou filharmóniou pod taktovkou Zl. Košlera ako sólista Beethovenovho Husového koncertu D dur.

Gundula Janowitzová s klaviristom Irwinom Gagem pri recitálovom vystúpení.

fonický orchester Čs. rozhlasu v Prahe spolu so svojím speváckym zborom, sólisti V. Soukupová a K. Berman i bratislavský spevácky zbor Technik, charakteristický svojimi mladými, dobre znejúcimi, farebnými a temperamentnými hlasmi čistého intonačného fundamentu, získali v dirigentovi S. Baudovi jednotiaci prvok tohto rozsiahleho interpretačného aparátu.

Na počesť 75. výročia úmrtia Antonína Dvořáka zaznelo v preplnenej Svätovítskej katedrále Pražského hradu jedno z jeho najväčších diel — Stabat mater. Slovenská filharmónia i Slovenský filharmonický zbor, obe telesá v dobrej interpretačnej kondícii, technickej pri-

pravenosti i v harmonickej jednote, ponechali dostatočný priestor všetkým štyrom sólistom, ktorí tmočili Dvořákovu hudbu v príkladnej decentnosti — P. Dvorskému, ktorého hlas bol opätovnou ukážkou mimoriadneho talentu, nemenej úspešným M. Hajóssyovej, V. Soukupovej i R. Novákovi. Z. Košler skvele viedol celý interpretačný aparát v hudbe, ktorá právom patrí ku klenotom českej hudby.

Z KONCERTOV KOMORNEJ HUDBY A RECITÁLOV

Atraktívne bolo vystúpenie argentínskej skupiny z Buenos Aires pod vedením skladateľky a dirigentky A. Terzianovej. Program, zostavený až na jednu výnimku zo súčasnej argentínskej a juhoamerickej hudby, bol nielen príjemným spretrením vcelku nie príliš výbojnej dramaturgie festivalu v oblasti súčasnej svetovej hudby, ale predovšetkým poučným momentom pre poznávanie kultúr, s ktorými sa stretávame len sporadicky.

V rámci Medzinárodného roku dieťaťa pamätal festival na zaradenie niektorých skladieb pre deti alebo s detskou tematikou — od Prokofievovho Pětu a vlka cez rad detských zborov až ku kantáte B. Martiná Otváraní studánek v príkladnej, štýlovo čistej, intonačne vycizelovanej interpretácii Kühnovho miešaného zboru. Programy s detskou tematikou boli v rámci festivalu určitým novom a ich vyzdvihnutie právom pripomenulo niektoré trvalé hodnoty v tejto oblasti hudobnej tvorby.

Z komorných recitálov, z ktorých väčšina plne znieša najvyššie hodnotiace kritériá, pripomeňme aspoň dramaticky verné a životne kypiace spevácke umenie J. Obrazcovovej, ktorej vlnajúce pražské vystúpenie bolo mimoriadnou senzáciou a G. Janowitzovej, ktorá oproti Obrazcovovej pôsobila svojím mäkkou položeným, zamatovo ľúbivým a noblesným, zvučným a kultivovaným speváckym fondom komornejšie. Jej monotematický Schubertovský recitál znovu potvrdil mimoriadnu hlasovú kvalitu tejto umelkyne.

Ako technicky mimoriadne disponovaná klaviristka sa prejavila Japonka H. Nakamura najlepšie v Lisztových Reminiscenciách na Mozartovho Dona Giovanniho. Brilantná hra s technickou bravúrou a vizuálnou efektnosťou, ktorá sa však neodkláňala od skutočného umenia a dokonalosti, jej priniesli veľký aplauz — a usporiadateľom — dúfajme — snáď podnetný impulz k ďalšiemu hostovaniu, i keď jej klasický repertoár (Beethovenova Patetická) bol európske-mu mysleniu a čítaniu dosť vzdialený.

Z komorných ensemblov ešte aspoň zmienka o Bartókovom kvartete z Budapešti: súhra nástrojov dobre stmeleného kolektívu, ktorého utkvela túžba po krásnom hudobnom zážitku prináša dokonalú zvukovú malebnosť, je čiastočne dôsledkom realizácie hudobno-zmyslového opojenia, čiastočne zreteľnej súhry a technickej istoty tvoriacej základ naprostej priehľadnosti faktúry všetkých interpretovaných diel.

NAJZAUJÍMAVEJŠIE OPERNE INSCENÁCIE

Smetanovo a Tylovo divadlo bolo v rámci festivalu svedkom niekoľkých skutočne šťastne volených titulov s hosťujúcimi umelcami svetovej povesti: v Brittenovom Petrovi Grimesovi sme sa stretli v titulnej úlohe s mužným, no senziatívne vytváraným výkonom sólistu lon-

Jurij Mazurok ako Escamillo v Bizetovej Carmen. Snímky: S. Ostreží

dýnskej Kráľovskej opery A. Remediosa. Mozartov Don Giovanni, počas festivalu tradične inscenovaný v talianskom origináli na scéne Tylovho divadla, kde operu kedysi dirigoval sám autor, bol obsadený tromi protagonistami o kvalitách ktorých nemožno pochybovať: v titulnej postave vystúpil B. Luxon, v úlohe Donny Anny sa predstavila rovnako kultivovaná J. Beckmannová, z našich sólistov patrili obdiv predovšetkým K. Bermanovi v úlohe Leporella — jednej z jeho najlepších operných postáv vóbec.

Bizetova Carmen mala tentoraz skutočne mimoriadne ambície; veď málokeď sa podarí na scénu sústrediť také umelecké kvality, akými možno charakterizovať výkony J. Obrazcovovej (Carmen), L. Sukisovej (Micaela), J. Kinga (Don José) či J. Mazuroka (Escamillo). Obrazcovová, stvárňujúca úlohu v hlboko precitenej, prirodzene životnej a plnokrvnej polohe dramaticky vypätého hereckého šarmu s neopakovateľným vnútorným prežitím a hlasovým registrom širokej polohy a farebnej odlišnosti, tvoria protipól zovretej, láskavej, miestami snád až príliš sentimentálne plachej úlohe Micaely v podaní L. Sukisovej, disponovanej však dobre spevácky. Vynikajúci King dodávajúci postavu zvláštnu neopakovateľnú atmosféru a svojím hlasom mocnú dramatickú šírku a účinnosť na protikladom Mazurokovho Escamilla, plného veľkáskeho páťosu a určitej frivolnosti, ktorého ariózne výstupy zanechávajú svojím kovovo znejúcim hlasovým fondom hlboké dojmy. Ale aj J. Horáček, tohto roku menovaný zasl. umelcom, znovu vytvoril v úlohe Zuniga postavu živú, bytostnú, jadrnú a hlasovo mimoriadne disponovanú, svojím výkonom dobre dopĺňajúcu štyri hlavné operné postavy.

V BUDÚCOM ROKU JUBILEJNÝ ROČNÍK PRAŽSKEJ JARI

S poslednými tónmi Beethovenovej IX. symfónie každoročne ostávajú dojmy trvalé i tie, ktoré v priebehu času zapadnú. Je to údel každej podobnej hudobnej prehliadky. Tohtoročná Pražská jar poskytla rad zážitkov oza veľkolepých a je správne, že ich rozvrstvenie bolo rôznorodé — od symfonických koncertov cez vystúpenia komorných telies a recitály sólistov až k operám. Verme slovám predsedu festivalového výboru Pražskej jari — skladateľa národného umelca Jana Seidla, že koncepcia budúcich ročníkov bude živo reagovať na skúsenosti z predchádzajúcich rokov i z tohto ročníka a že sa tento významný medzinárodný hudobný festival stane koordinovanou súčasťou hudobného života v celej našej republike spoločne s Bratislavskými hudobnými slávnosťami, festivalom v Brne i v ďalších mestách ČSSR. Takáto vzájomná spolupráca, ktorá môže pre budúcnosť anulovať niekedy až nepochopiteľnú duplicitu či na druhej strane absenciu určitých hudobných hodnôt, by mala prispievať k skutočne hlboko rozvinutej organizácii hudobného života v celej našej republike.

T. G. HEJZLAR

Príležitosť ku konfrontácii

V posledné májové dni, prakticky pred koncom koncertnej sezóny, obohatili hudobný život Bratislavy tri popredné svetové telesá: Veľký symfonický orchester Všeľvážového rozhlasu a televízie Moskva, Rozhlasový symfonický orchester Berlín a Northern Sinfonia Orchestra z Anglicka. Podujatia sa uskutočnili v rámci väčších turné menovaných telies po našej krajine. Priniesli z iniciatívy Slovenského ministerstva kultúry SSR ani nie tak dramaturgické obohatenie sezóny ako zaujímavú konfrontáciu interpretačného umenia telies troch rozličných krajín Európy, troch dirigentov i sólistov.

Symfonické koncerty orchestrov zo Sovietskeho zväzu už dávno patria k jedným z najpríťažlivejších. Nie je to jav náhodný, vyplýva z mnohokrát overenej skúsenosti. I napriek tomu, že sme si zvykli klásť na ich vystúpenia tie najvyššie požiadavky, s koncertnej siene obyčajne odchádzame s príjemným pocitom naplnenia.

Málokto z symfonického teleso sa prezentuje v tak náročnom, ale brilantne zvládnutom programe, aký uviedol Veľký symfonický orchester Všeľvážového rozhlasu a televízie 23. mája t. r. v sieni Slovenskej filharmónie. (Koncert usporiadala MK SSR mimo abonentného poradia SF.) Svetoznámy orchester nebývalých kvalít predniesol pod vedením národného umelca RSPSR Vladimira Fedosejeva program netradične zostavený z výlučne orchestrálnych diel — Musorgského, Debussyho a Ravela. Úvodom to boli Obrázky z výstavy vo veľkolepej orchestrálnej podobe, ktorú nadobudli vďaka instrumentálnemu majstrovstvu M. Ravela. Boli sme svedkami očarujúceho spontánneho muzifikovania, pozoruhodne uvoľneného na jednej strane, no pritom v samotnej súhre rytmicky úplne presného. Teleso zložené z vynikajúcich, dokonale technicky pripravených instrumentalistov obdivuhodne reagovalo na rytmicky pružné, elegantné, ale presné gesto dirigenta. V Fedosejevovi sa virtózne podarilo vytvoriť presvedčivý kompaktný celok i napriek formovej rôznorodosti jednotlivých častí orchestrálnej suity. Na rozdiel od iných dirigentov, bezo zvyšku sklbil diametrálne odlišný kompozičný materiál do suverénne jednotného, v detailoch však úzkostlivo vypracovaného oblúka. Keďže jediným scelujúcim formotvorným prvkom suity je po každom raz v inej podobe zaznievajúca Promenáda, často sa stáva opak pravidlom. Debussyho Faunovo popoludie [Prelúdiu l'après-midi d'un faun] bolo v podaní orchestra hosťujúceho už po štvrtý raz v Bratislave skutočným symfonickým obrazom. Podmanivá úvodná brilantne interpretovaná téma sólovej flauty nás nenápadne vlákala do malátnie, no dirigentom s veľkým vkusom ponímanej atmosféry. Mytologická bytosť znova na pár minút ožila. „Videli“ sme ju odpočívať v letnej horúčke na morskom pobreží kdesi na Sicílii zahalenú spomienkami na svoje lásky...

Kultivovanosť, nesmierna cudnosť vo všetkých výrazových zložkách orchestra, prerastajúca do mohutného farebného zahusťujúceho obrazu sa najmarkantnejšie prejavila v záverečnej časti progra-

mu. Bolero M. Ravela zaznelo v obdivuhodnej gramatickej čistote dodržanej voči každému hlasu a predpisu v partitúre. Fedosejev využil obrovský potenciál svojho orchestra a dal Ravelovmu dielu zaznieť v celej osobitosti a zvukovej farebnosti. Veľkolepé, v hudobnej literatúre jedinečné dielo vychádzajúce z princípu nemennosti troch kompozičných prvkov: rytmu, melódie a tempa, vyvolalo neufichajúci potlesk a nadšenie. Bol to skutočne zaslužený úspech. Nielen dirigenta, ale celého orchestra. Skoda len, že sa hosťujúcich umelcov podarilo vyprovokovať iba k jedinému prídavku a rozlúčili sa s nami strhujúcim predvedením Adagia z baletu Luskáčik od P. I. Čajkovského.

VIOLA FEDOROVÁ

Northern Sinfonia Orchestra

pod dirigentským vedením a za sólistického účinkovania svetoznámeho Georga Malcolma sa predstavil bratislavskému publiku na troch vystúpeniach — na pôdiu SF v rámci dvojice abonentných koncertov pre základy (21. a 22. mája) a 24. mája na mimoriadnom podujatí organizovanom ObKASS-om I. v aule Stavebnej fakulty SVŠT. Britskí hostia si pripravili pestrú programovú zostavu zahrňujúcu skladby všetkých štýlových období od baroka až po súčasnosť zrejme s cieľom prezentovať šírku a dramaturgický záber svojho kmeňového repertoáru. Popri dielach Händla (výber zo Slávnosti na vode), Haydna (symfónia č. 59 a 83), Mozarta (okrem Klavírneho koncertu A dur i Flautový koncert D dur, Kz. 314, v ktorom sólista David Haslam zaujal mimoriadnou tónovou kultúrou, technickou a intonačnou istotou i nemalou dávkou muzikality) uviedli Janáčkovu dychovú sextetu Mládí, Čembalový koncert g mol u nás málo hrávaného Th. A. Arneho, pôsobivé Variácie na tému F. Brida od B. Brittena a dramaturgickú novinku na našich pódioch Malú sinfóniu pre 9 dychových nástrojov Ch. Gounoda.

Northern Sinfonia Orchestra patrí k tým súborm, ktoré — aj keď nedisponujú silnými hráčskymi individualitami (čo prezradili aj nie vždy vydaté sólové vstupy) — ako celok pôsobia vyrovnaným dojmom, s dobre vyvinutým zmyslom pre komorný prejav a kolektívnu súhru, so schopnosťou tvoriť diferencovaný, pritom jednotný a vo všetkých parametroch vyvážený zvukový komplex. Toto prvé britské teleso nesúce štáti

stáleho profesionálneho ensemblu sa počas svojej doterajšej 18-ročnej existencie vypracovalo k disciplinovanému, sústredenému prejavu prezrádajúcemu systematickú serióznu prípravu. Je to orchester tvárny, prispôsobivý až do tej miery, že nemá vyhranený charakter, jeho podoba a profil oživa až za prítomnosti dirigenta; ten i v tomto prípade posvätil umeleckú akciu oným tvorivým vkladom, ktorý krišľ partitúru do živej pulzujúcej umeleckej kreácie [ako plocho a jednotvárne vyznel Janáček, jediné dielo bez Malcolmovej inšpirujúcej spolupráce!] a dominoval tak ako ústredná postava umeleckého diania všetkých troch večerov.

Manfred Rümpler, dirigent Heinz Rögner a Rozhlasový symfonický orchester Berlín pri interpretácii Mozartovho Koncertu pre klarinet a orchester Kz. 622.

Snímka: ČSTK

George Malcolm ako dirigent i ako sólista (predstavil sa v Arneho Čembalovom koncerte a v Klavírnem koncerte A dur, Kz. 488 W. A. Mozarta) priamo na pôdiu znova a znova objavuje mysliteľkov a výrazový svet diela, zživa sa s tónmi, opätovne hľadá ich priestor a tvar, vstupuje do ich služieb a zároveň im vládne. Jeho veľkorysé gesto tvaruje hudobný tok do zvukovej plasticity a výrazovej premenlivosti, vyzdvihujú moment dynamického vrstvenia a gradovania ako základnú zložku modelovania dramatického tahu skladby. V jeho prejave sa snúbi typická anglická rozvaha s eleganciou a vzletnou noblesou, vnútorná vyrovnanosť a precíznosť s jasne premyslenou stavebnou koncepciou a nadhľadom. Ak tieto danosti charakterizovali Malcolmov výraz i v čembalovom parte, škoda, že sme ich nemohli vychutnať i na treťom vystúpení v prípade Mozarta. Na koncerte v aule výkon sólistu totiž handicapoval nástroj-piano, a ani sprevádzajúci partner, schopný citlivo spolupracovať s decentným čembalom, nedokázal v prípade rovnako nepriebojného zvuku zaimprovizovať a udržať vyhovujúce zvukové proporcie.

Takže výsledný zážitok poslucháča nahodil istý trň rozpačitosti — ak je totiž bezpochyby chvilohodné a sympatic-

ké, že bratislavský hudobný život si hľadá cesty aj mimo konvenčných koncertných priestorov a nadväzuje kontakty s novým publikom, tak zabezpečiť pritom vhodné a dôstojné podmienky by malo byť základným predpokladom sine qua non. Aby sala, v ktorej sú hudobníci v jednom z kútov a planino so všetkými technicko-zvukovými nedostatkami charakterizujúcimi tento nekonzertný nástroj [navyše takmer opierajúci sa o prvý rad sedadiel], neznevážil dobrý úmysel a snahu organizátorov.

VIERA CHALUPKOVÁ

Skoda, že sa nepodarilo usporiadať koncert zabezpečiť pre bratislavský koncert Rozhlasového symfonického orchestra Berlín (31. V.) poslucháčovi v takom počte, v akom by si to bolo meno orchestra a hudobná tradícia krajiny, odkiaľ prichádzal, zaslužil. Malá návštevnosť bola akými avizom, že sa robí akcia pre akciu. Kým totiž v Prahe a mnohých menších mestách koncertný život kulminuje práve v jarných mesiacoch hudobnými festivalmi, v Bratislave sa prejavuje únavou z bohatého koncertného života počas celej sezóny. A tak často ani pravidelný návštevník koncertov neprejaví záujem o koncert bežnej štandardnej úrovne, hoci napríklad atraktívne podujatie v netradičnom prostredí počas horúcich dní by určite neobišiel. Poslucháč je však často nevyspytateľný, neprihovráme sa za zrieknutie sa takýchto koncertných príležitostí v budúcnosti, skôr by bolo potrebné zamyslieť sa nad účinnejšou propagáciou.

Naši nemeckí priatelia demonštrovali svoje kompozičné zázemie Malou symfóniou pre orchester v štyroch častiach, op. 29 od H. Eislera. Toto oddychové ouvertúrové dielo dalo sólovu vyniknúť plechovým dychovým nástrojom, presvedčili sme sa, že orchester disponuje kvalitnými dychovými hráčmi a rovnako výborný má i sláčikový ensemble.

Sólistom Koncertu pre klarinet a orchester A dur Kz. 622 W. A. Mozarta bol M. Rümpler. Svoj part predviedol technicky precízne, v príkladnej súhre s orchestrom. Hráč disponoval pekným tónom, ktorý tvoril ľahko a intonačne čisto, no celkové predvedenie bolo akési šedivé, nevyrazné, dynamicky málo zvlnené, chýbala mu mozartovská ľahkosť, brilantnosť, svietivosť pasáží. To isté platí o vyznení orchestra a prístupe dirigenta k Mozartovej hudbe. Zachovával príliš umiernený výraz, striedme tempo a veľmi jemnú agogiku.

S napätím sme očakávali, ako sa vyrovná dirigent H. Rögner s Dvorákovou Symfóniou G dur, č. 8, op. 88. Po technickej stránke orchestrom perfektné nastudované dielo predviedlo koncepčne ucelené, no skladba nemala náde verne známy dvořákovský, slovanský teplý tón, lyrickosť a hlavne uvoľnené rozospievané melódie plné pohody a srdečnosti.

VIERA ŽITNÁ

Pieseň života

— pod týmto názvom predstúpil pred publikum spevácky zbor Slovenského umeleckého kolektívu, aby sa zapojil svojím novým programom do osláv 30. výročia založenia tohto profesionálneho folklórneho súboru. S poslaním a tvorivými snáhami SĽUK-u sme sa podelovali azda bez výnimky všetci. Pamätáme sa hlavne na jeho počiatkové obdobie, keď nadšenie pre udržanie a rozvíjanie národných tradícií sa stalo hlavnou hybnou silou pôsobenia tohto kolektívu doma i v zahraničí, keď išlo aj o pozdvihnutie národného sebedôvery nášho ľudu.

Návštevník, ktorý prišiel na premiéru Pieseň života (3. júna t. r. na Novej scéne) v očakávaní slukárskeho prejavu, bol asi prekvapený. Predovšetkým na scénu vystúpil výlučne zbor. Hoci jeho vystúpenie bolo riešené scénicky (pohyboval sa na vkusne upravenej scéne Milana Ferencika a azda v ešte vkusnejšej réžii zasl. umelca Jaroslava Ševčíka), predsa možno pre mnohých nevytvoril práve svojou atypickosťou zakorenené predstavy. Spevácky zbor SĽUK-u sa totiž po prvýkrát — ak nepočítame jeho vystúpenie v rámci IV. týždňa novej slovenskej hudobnej tvorby — predstavil novým, špeciálne pre zbor koncipovaným programom, ktorý od predošlých typických slukárskych úprav folklóru naprosto odlišne sprostredkúva hudobné dedičstvo slovenského ľudu. Kolektív umeleckých pracovníkov SĽUK-u vyzval viacerých slovenských skladateľov — väčšinou tých, ktorí sa nevenovali dosiaľ tvorbe pre SĽUK — aby svojky oživil autenticitu slovenskej ľudovej piesne, aby napriek zachovaniu jej podstatných črt ponúkli poslucháčovi nové metódy spracovania, pričom využili tradičných, starých ľudových nástrojov malo byť oživujúcim prvkom. Vyzvaní skladatelia azda po prvýkrát v histórii tohto telesa úzko spolupracovali s dramaturgmi (T. Salva), autorom libreta (O. Elschek), bola tu potrebná i bezprostredná spolupráca s dirigentom, režisérom a speváckmi. Takto vznikol jednotný celok odvíjajúci pred poslucháčmi a divákmi život slovenského ľudu, pestrá paleta pracovných, obradných i iných príležitostných piesní. Nebola to však pestrosť starých súborových programov, skladateľia ozaj originálne zasahovali do národnej tradície, pričom v čo najväčšej miere zachovávali podstatu jednotlivých piesní i montáží. Poníktorom sa možno zdalo, že celková koncepcia programu bola akási lakonická, že výber sprostredkoval menej známe ľudové piesne a ich spracovanie bolo, čo sa týka atrakcie, o niečo skromnejšie než to spred dvad-

Snímka: O. Nehera

siatich či tridsiatich rokov. Možno, ale skúsme si položiť otázku, ako má tento súbor a špeciálne jeho zborová zložka ísť v budúcnosti ďalej? Odborníkom sa zrejme ukazuje, že cesta, ktorú v premiérovom programe naštartli i dotiahli Ija Zeljenka, Tadeáš Salva a Ivan Hrušovský by mala byť schodnou, tou, ktorá nezotrváva na počiatkových potrebách a cieľoch, ale hľadá a nachádza nové formy spracovania a sprostredkovania našej národnej hudobnej klenotnice. Otázkou je už, či táto nová koncepcia nájde odozvu i v bežnom poslucháčovi, pre ktorého, ak sa nemýlim, je účinkovanie SĽUK-u predovšetkým určené. Ťažko je odhadnúť reakciu vidieckeho publika — na nový program ho asi bude potrebné navyknuť, možno i pripraviť. A zahraničie? Tu sa snáď námaha do dôkladne pripraveného programu záročí naplno. Možno, že práve zahraničný návštevník prijme bez zvyšku vkusne, decentne a hudobne zaujímavým postavený program, a to hlavne preto, že nie je zafixovaný návykmi slovenských súborových prejavov. A čo povedať na umeleckú úroveň predvedenia? Spevácky zbor Slovenského ľudového umeleckého kolektívu nepochybne vyrástol, ba dozrel i od jeho februárového vystúpenia. K dokonalosti zborového prejavu, vyrovnanosti hlasov i dobrej úrovni sólistov mu chýba ešte nejaký ten krôčik a veľa mravčej práce, ale pod vedením zbornajstra Pavla Procházku má všetky predpoklady zaradiť sa k našim vrcholným zborovým telesám.

VLASTA ADAMČIAKOVÁ

Vokálny koncert v Zrkadlovke

V rámci komorných koncertov v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca, pripravovaných MDKO, odznel 22. mája t. r. polorecitálny sólistov opery SND — sopranistky ANNY STAROSTOVEJ a barytonistu PAVLA MAURÉRYHO (klavírny sprievod JÁN SALAY).

Prvá polovica programu pozostávala z piesňovej tvorby. Interpretácia piesní A. Stradelli Se florindo e fedele a G. Paisiella Il mio ben v podaní A. Starostovej vynikla zmyslom pre štýl barokovej a klasicistickej hudby. Dominovalo vzorné legáto, plný, mäkký, pružný a plastický tón, patrične pohyblivý, samozrejme sa vyrovnávajúci so všetkými dobovými ozdobami. Interpretácia zdravo polemizovala s niekedy až prehnane minucióznym vedením hlasu v dielach starších majstrov, aký sa dosť často uplatňuje na našich pódioch. V romantickej piesni Prečo P. I. Čajkovského charakteristickej vzopätou melodicou líniou jedinečne vyznelo dynamické rozpätie hlasu. Z dvoch slovenských skladieb — M. Schneider-Trnavský — Nesedaj sláviček, J. Meier — Ohnôčka — Starostová vyťažila vďaka farebnému a plnému materiálu značné dramatické kvality.

P. Mauréry si vybral známy piesňový cyklus A. Dvoráka Cigánske melódie a Suchobáň Bačovské piesne. Všetky piesne mal príkladne pripravené, mnohé detaily majstrovsky zvýraznené.

Vokálne danosti oboch umelcov plne vynikli aj v druhej časti koncertu. Áriu Belcorroho z 1. dejstva Donizettiho opery Nápoj lásky zaspieval Mauréry s nevšedným zmyslom pre kantilénu, mäkké frázovanie, diferencovanosť materiálu (celá sa niesla v mäkkom lyrizujúcom podfarbení). Interpretácia árie Mimí vynikla tmavým, dramatickým podtónom, základom ktorého je hodnotné, obsažné zafarbenie interpretkinho sopránú s plnozvukovými vysokými tónmi. Zmysel pre veridiovský štýl bol i u oboch interpretov zjavný vo veľkom dvojspeve Leonóra a Lenu z Trubadúra. Mauréry presvedčil o schopnosti dynamicky akcentu široko klenutým frázovaním, imitáciou, kovovými výškami, Starostová sa spoľahlivo vyrovnala s pohyblivými, rozsahovo náročnými vedeniami pasážami. Príliehavá interpretácia bola charakteristická aj pre záverečné číslo — dvojspev Porgyho a Bess z rovnomennej Gershwinovej opery. Koncert bol zriedkavým zážitkom a plne odkryl vokálne majstrovstvo oboch umelcov.

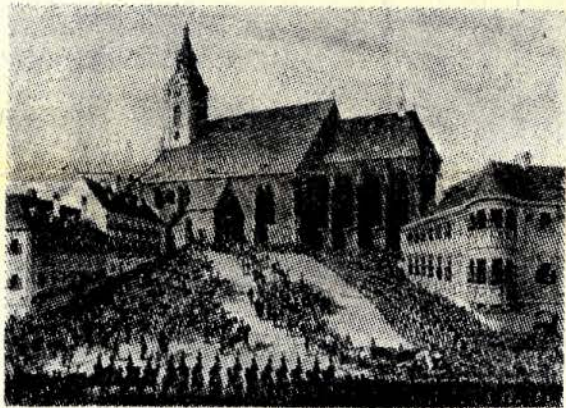
I. ONDRÁŠEK

Nad zaujímavou publikáciou

Patri iste medzi pozitíva, keď sa vydavateľstvo Opus podujalo na popularizáciu slovenskej hudobnej kultúry, jej histórie, keď oboznamuje nielen domácich, ale aj zahraničných návštevníkov Bratislavy s bohatou hudobnou históriou hlavného mesta SSR. Na sklonku minulého roka vydali knihu dr. Zdenka Nováčka, CSC. „Hudba v Bratislave“ ako svoju už 267. publikáciu (povšimnite si aj vysoké číslo poradia publikácie tohto mladého vydavateľstva). Hneď v úvode možno konštatovať, že pozoruhodná je nielen samotná skutočnosť vydania tejto knihy, ale aj jej celkové vybavenie, uverejnenie grafických listov, z ktorých niektoré sú svojím spôsobom unikátne, bohatá obrazová príloha i kvalitný preklad do troch svetových jazykov (ruština, nemčina, angličtina), čo evidentne svedčí o tom, komu je kniha adresovaná. Táto adresnosť je zrejme aj z celkovej koncepcie i metódy spracovania bohatého materiálu, ktorý možno považovať za doteraz najucelenejšie, prehľadné zhodnotenie hudobnej kultúry v Bratislave od počiatkov až po súčasnosť.

Autor si rozvrhol problematiku do pätnástich častí, v ktorých spracováva materiál z archívnych fondov (to najmä v prvých častiach) a uvádza množstvo interesantných faktov, triedi ich. Stylizuje úsporne, ale výstižne, text nie je príliš rozsiahly, nerozplýva sa v málo významných formuláciách, ale je hutný a má pomerne vysokú dávku informativnosti. Nováčkov prístup k rozsiahlemu materiálu je však pritom výrazne dialektický, vystihuje podstatné súvislosti dôležitých udalostí, diferencuje a do pozadia stavia fakty menej dôležité, nachádza progresívne trendy v hudobnom vývoji Bratislavy a dosahuje tak výsledok, ktorým je kniha interesantná pre široké vrstvy čitateľov — obsahuje v podstate všetky dôležité informácie o tejto problematike a pritom prináša odborné hodnoty bez falšných ústupkov z hudobno-historickej náročnosti.

Medzi najzaujímavejšie pasáže prvých kapitol patria niektoré závery, týkajúce sa XV. storočia. Ako prvý komentuje katalóg z roku 1616, ktorý je závažným prameňom k poznaniu bratislavskej hudobnej kultúry po roku 1600. Autor tu navyše cituje rad dobových dokumentov, ktoré dotvárajú obraz o vtedajšom hudobnom živote. Zaujímavé materiály prinášajú i ďalšie kapitoly, najmä tie, kde hovorí o pôsobení mníšskych rádov v Bratislave, o ich vzťahu k hudobnému umeniu a samostatnú kapitolu venuje potom aj evanjelickej hudobnej kultúre. Medzi naj-

Z bohatej obrazovej prílohy knihy Hudba v Bratislave sme vybrali Korunovačný sprievod pred domom sv. Martina v 18. storočí (zo zbierok Galérie mesta Bratislavy).

Klady a zápory Bratislavskej lýry

(Dokončenie z 1. str.)

varu. Medzinárodná prehliadka bola mdlá a jednotvárná a aj tu zrejme bude treba hľadať nové formy a riešenie, ako ju oživiť.

PREHLIADKOVÉ BLOKY

V nesúťažných častiach sme mali možnosť vidieť z našich interpretov populárnej hudby naozaj kvalitné obsadenie. Organizátori síce tentoraz vychádzali v ústrety najmä záujmom mladého publika, ale našli si tu skladby i staršie (skupina Javory a Hana a Peter Ulrychovci). Divákovi v sále sa predstavili naše popredné skupiny Modrý efekt, Collegium Musicum, Katapult, VI. Mišik a skupina ETC a Modus.

Zo zahraničia sme mali možnosť privítať výborného José Feliciano z USA, priemerného Taliana Claudia Beglioneho a anglickú skupinu Showaddywaddy s hitmi staršieho dáta zavádzajúcu starinou. Okrem toho sme si vypočuli operného speváka Petra Dvorského, k Medzinárodnému festivalu diel (okrem niekoľkých skladieb) prispeli organizátori i vystúpením súboru Slniečko a k 35. výročiu SNP zmesou partizánskych piesní. Festival sa nám tak roztrieštil na niekoľko hudobných žánrov a len ťažko možno hovoriť o tom, že sme takýmto spôsobom urobili dobrú službu Petrosovi Dvorskému a jednotlivým výročiam. V budúcnosti by sme sa mali vari pridržať pôvodného zámeru festivalu a ak už chceme nájsť experimentovať,

resp. robiť isté zmeny v stereotypoch podujatia, tak ich robme tam, kde sú potrebné a žiaduce a kde prispievajú k zlepšeniu a vyššej úrovni festivalu. Aby ničím neodôvodnené experimenty neboli samoučelné a neprispievali tak skôr ku zlému, ako dobrému dojmu nielen z nich, ale i z celého podujatia. Aj tu by malo platiť, že menej je často viac, a spomínané výročia si najdostojnejšie uctíme tak, že odvedieme dobrú prácu, urobíme festival kvalitný vo všetkých jeho zložkách.

MALÁ POETICKÁ LÝRA

Posledné vety z predchádzajúceho úseku možno použiť ako smrodajné i pri hodnotení programov Malej poetickéj lýry, ktorá bola na tohtoročnom festivale čím si novým. Chcela predstaviť netradičné hudobné formy, v ktorých sa hudba snúbi s poéziou. Žiaľ, v plnej miere sa to podarilo iba v recitácii našej šansonierky Hany Hegerovej, ktorá svojím recitačným prípravom jeden z najlepších (ak nie najlepší) programov festivalu. Prvý z večerov patril poézii M. Váika a hudbe L. Gerhardt, ktorý celkovým významom pôsobil značne amatérsky (konceptia, scenár, réžia, interpretácia, ale najmä funkčné a optimálne skĺbenie a prepojenie jednotlivých zložiek, ktoré tu chýbalo). Cestu ľahšieho odporu si vybrali organizátori týchto večerov pri výbere z poézie P. Koyša, kedy prebrali celé predstavenie z bratislavskej Poetickej scény. Trochu neseriózne voči divákovi, ale najmä bez ná-

mahy. Že by za rok nebolo možné pripraviť nový program? Ani to však nebolo najväčším úskalím týchto večerov. Kým sme mali dost hudby a recitovanej poézie, chýbala nám poézia zhudobnená — taká, akú robí Hana Hegerová (veď každá jej pieseň je poéziou v pravom zmysle slova) na vysokej profesionálnej interpretačnej úrovni. A tak sa ani zámer týchto večerov (najmä po kvalitatívnej, ale ani dramaturgickej a realizačnej stránke) nevydaril.

Ešte niekoľko slov na záver: už bude vari aj zbytočné hovoriť o tom, že v PKO je zlá akustika a klimatizácia, ktorá sa už dávno mala doriešiť, že situácia okolo propagácie podujatia nebola práve najlepšia (viď Malá poetická lýra), že so železnou pravidelnosťou vidí návštevník festivalu každý rok rozostavanú lúchebu, že záujemci o gramoplatne vydavateľstiev Supraphon, Panton a Opus (okrem času večerných koncertov) postávali pred zatvorenými pultami, že inak dobrý dojem z Erdélyho scény sa trochu strácal v zakomponovaní skupín hlboko do vnútra javiska, že spojovací text jednotlivých festivalových večerov veľmi podceňoval poslucháča a ponúkal mu celý rad nevydarených, lacných a banálnych kvázi vtipov. Možno sú to maličkosti, ale — ako sa hovorí — bez maličkostí by nebol veľkej veci. A tentoraz ju nebol ani festival Bratislavskej lýry 1979. Možno o rok — pri jeho pätnástom jubileu.

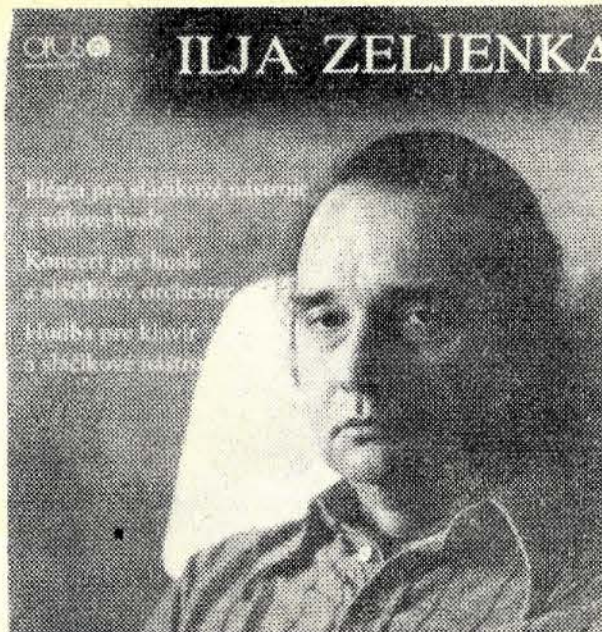
HANA GREGOROVÁ

GRAMORECENZIE

JOZEF KRESÁNEK: KLAVÍRNE KVINTETO — Marián Lapšanský - klavír, Bratislavské kvarteto, TRI PIESNE NA SLOVÁ IVANA KRASKU — Juraj Martvoň - barytón, Slovenský komorný orchester Bohdan Warchal.
C OPUS 9111 0658

Viackrát sa už s vysokým uznaním kvitoval zámer vydavateľstva OPUS — gramoplatňami skladateľov postupne realizovať profilovanie súčasnej slovenskej hudby. Všeobecne i v jednotlivých prípadoch tento konštatovaný čin, označený tentoraz s podčiarknutým dôrazom na prísudok „záslužný“ treba pripísať k vydaniu gramoplatne s nahrávkami skladieb Jozefa Kresánka, ktorého tvorivá osobnosť je v povedomí verejnosti spájaná viacmenej výlučne s činnosťou hudobovednou. Jeho kompozičné realizácie, ktoré mimochodom nielen v okruhu všestrannej autorovej komplexnej tvorby, ale i kontexte slovenskej hudby zaujímajú osobitú a výraznú miesto, odsúvané mierne do ústrania, dostávajú priestor k prezentácii vo forme gramoprofilu. Na zvukovej snímke platne nachádzame dve skladby z posledného tvorivého úseku autora, kedy po istej kompozičnej prestávke sa opäť vracia k skladateľskému vyjadreniu. Klavírne kvinteto, výborné stvárnenie Bratislavským kvartetom a Mariánom Lapšanským, dokumentuje skutočne reprezentatívne, kompozične zrelé, koncentrované a vyrovnané myslenie tvorca. Vedľa neho v časovej nadväznosti stojí Tri piesne na slová Ivana Krasku, výrazovo orientované do introvertnej, intimnejšej sféry. Záznam „reprodukovateľný“ na gramonahrávke (v sprievodnom súznení SKO interpretuje s plnou zainteresovanosťou Juraj Martvoň), v porovnaní s predchádzajúcou snímku má mierne zníženú technicko-zvukovú kvalitu. K záporom (tým doslova očívidným) patrí výborná stránka obalu platne: fotografia kompozične, farebne i celkovo reprodukčne nechválí designerskú prácu.

ILJA ZELJENKA: ELÉGIA PRE SLÁČIKOVÉ NÁSTROJE A SÓLOVÉ HUSLE — Quido Höbling - husle, KONCERT PRE HUSLE A SLÁČIKOVÝ ORCHESTER — Bohdan Warchal - husle, HUBBA PRE KLAVÍR A SLÁČIKOVÉ NÁSTROJE — Eva Fischerová-Martvoňová - klavír, Slovenský komorný orchester, dir. Bohdan Warchal.
C OPUS 9111 0563

Intenzívna tvorivá činnosť Ilju Zeljenku v konkrétnej podobe celého radu kompozičných trvalých kvalit znamená výrazný príspevok do kontextu slovenskej hudby. Výber skladieb na profilovej gramoplatni výstižne a s pravou platnosťou podáva obraz o autorovej umeleckej orientácii a kompozičnom rukopise, ktorý v období posledných rokov modifikoval do charakteristických parametrov, konštantných a zjavných vo všetkých troch na platni prezentovaných skladbách. Postihuje dnešného Zeljenku v tvare jeho osobnostného štýlu (lapidárne komentované v texte s neuvedeným autorom).

Elégia pre sláčikové nástroje a sólové husle (SKO — Q. Höbling) s Koncertom pre husle a sláčikový orchester (B. Warchal — SKO) a Hubba pre klavír a sláčik (E. Fischerová-Martvoňová — SKO) sú v každom z prípadov spodobnením Zeljenkových umeleckých schopností z arzenálu sporých, elementárnych jednotiek vybudovať veľkolepé vyvážené útvary s hudbou širokého výrazového rozkmitu, vrúcnu, živou, vo výpovedi aktuálnou. Interpretácia realizácia všetkých skladieb je umelecky i technicky dôsledne vypracovaná. S výhradou však treba prijať zvukovo-technickú stránku nahrávok. Postráda jasnejšiu a diferencovanejšiu plasticitu.

L. SUSTYKEVIČOVÁ

Sofijské hudobné týždne

— ich X. ročník sa tohto roku konal v značnom časovom rozpätí — od 24. mája do 28. júna. Na programe reprezentatívneho bulharského hudobného festivalu bolo nespočetné množstvo koncertných i divadelných podujatí, no jeho dominantou bola nepochybne VII. medzinárodná súťaž mladých spevákov trvajúca vyše troch týždňov (5.—28. júna).

„Sofijské hudobné týždne“ sa konajú v termíne, kedy len v strednej Európe prebieha súčasne niekoľko ďalších významných hudobných festivalov (Viedenské slávnostné týždne, Drážďanské hudobné slávnosti, Pražská jar). V dnešnej presile medzinárodných hudobných festivalov sa, pochopiteľne, aj „Sofijské hudobné týždne“ usilujú o svoju tvár. Snaha organizátorov o určitú špecifickosť festivalu celkom logicky vyústila do myšlienky prezentovať tvorbu bulharských skladateľov, bulharské interpretačné umenie a týmto faktom vstúpiť v oboch sférach do konfrontácie s tým zahraničným, svetovým. A tak charakteristickou črtou aj tohto ročníka „Sofijských hudobných týždňov“ bola skutočnosť, že sa predovšetkým opierali o domáce skladateľské a interpretačné zázemie. Možno povedať, že v priebehu piatich týždňov sa na sofijskom festivale prezentovalo v interpretačnej oblasti takmer všetko, čo v bulharskom hudobnom svete reprezentuje výraznú kvalitu. Z orchestrov to bola Sofijská filharmónia, oslavujúca súčasne 50. výročie svojho založenia, Symfonický orchester bulharského rozhlasu, komorný súbor „Sofijskí sólisti“ (dir. E. Tabakov), Dámsky komorný orchester „Sofia“ (dir. R. Batalovová), Štátna filharmónia z Russe (dir. A. Najdenov), početné vyspelé zborové telesá i detské zbory, zo sólistov sa predstavili klaviristi Z. Zacharieva, I. Drennikov, B. Noev, organista N. Krsteva, operní i komorní speváci R. Kabaľavanská, A. Tomova-Stintová, P. Gerdzikov, M. Svetlov, A. Slamenová, z komorných súborov to bolo ďalej Sládkovec kvarteto bulharského rozhlasu a mnohé ďalšie súbory. Do programu festivalu boli, prirodzene, zapojené aj Opera a balet Národného akademického divadla a Štátne hudobné divadlo ponúkajúce návštevníkom tiež súčasnú bulharskú hudobno-dramatickú tvorbu (V. Rajčev: Mladší Maes-

Bulharský klavirista I. Drennikov hral na festivale Brahmsov Klavírný koncert d mol, č. 1. V januári budúceho roku sa predstaví tento mladý umelec u nás so Slovenskou filharmóniou v Griegovom Klavírnom koncerte a mol.

tra; P. Chadžiev: Maria Desislavová, Strieborné črievičky; A. Tanev: Halda; A. Rajčev: Prameň Bielej vody. Bulharská symfonická, inštrumentálna, komorná a zborová tvorba bola na festivale hojne zastúpená dielami P. Vladigerova, V. Stojanova, L. Pipkova, A. Rajčeva, G. Kostova, A. Popova, K. Kjurkčijského, B. Kazandžieva a ďalších.

Okrem domácich zdrojov opera sa sofijský hudobný festival vo veľkej miere i o interpretačné umenie z ľudovodemokratických krajín — tohto roku najmä zo ZSSR [L. Kogan, V. Spivakov, J. Bašmet, D. Kita-jenko, D. Alexejev], Poľska (W. Rowicki, W. Wilkomirski, J. Grubich) a Maďarska (G. Lehel, Z. Kocsis). Československé hudobné umenie zastupoval P. Toperčzer samostatným klavírnym recitálom z diel Janáčka, Schumann, Debussyho a Prokofieva. K solídnej umeleckej úrovni festivalu prispelo, nepochybne, niekoľko špičkových telies a umelcov zo západných krajín. Spomeniem tu aspoň dva koncerty Viedenských filharmonikov s dirigentom E. Leinsdorfom, rakúskeho klaviristu R. Buchbinder, japonského klaviristu T. Asakavu, belgického organistu F. Géversa, mexického huslistu E. Novela, súbor starých nástrojov „Guillaume de Machaut“ z Francúzska.

Môj šesťdňový pobyt na festivale (28. mája — 2. júna) mi síce umožnil dostatočne sa oboznámiť s programovou štruktúrou a dramaturgickou náplňou tohto ročníka festivalu, no z jeho bohatého programu som mohol absolvovať len nepatrnú časť. O navštívených podujatiach zmienim sa aspoň heslovite.

Mladá bulharská klaviristka Z. Zacharieva zaradila na program svojho recitálu jediné, no náročné dielo — 24 prelúdií C. Debussyho. Ťažkej úlohy sa zhostila po technickej stránke uspokojivo, vo výrazovej sfére však zostali určité rezervy.

„Sofijskí sólisti“ je komorný súbor podobný nášmu SKO. Pod vedením dirigenta E. Tabakova a za spoliučinkovania mexického huslistu E. Novela uviedli Vivaldiho „Štvoro ročných období“, v ktorých sólista dobre uplatnil svoju brilantnú techniku, ale aj svoj temperament, ktorý miestami vybočoval z normy a narúšal štýlovosť podania. (Presto „Jara“ a allegrové časti „Jesene“.) Program večera doplnili známe Brittenove Variácie na tému F. Bridgea, op. 10 — desať virtuózných variácií na valčíkovú tému —, v interpretácii ktorých zanechal súbor veľmi dobrý dojem a tri piesne pre sláčikový orchester od jedného z tvorcov bulharskej národnej hudby, P. Vladigerova.

Symfonickému orchestru bulharského rozhlasu (dir. V. Stefanov) pripadla na koncerte 30. mája skorá sprevádzateľská úloha. V Mozartovej Koncertantnej symfonii, KV. 364, neboli orchester ani dirigent rovnocennými partnermi V. Spivakovovi (husle) a J. Bašmetovi (viola), čo možno povedať i o interpretácii Brahmsovho Klavírného koncertu d mol, č. 1 s bulharským klaviristom I. Drennikovom, kde sprievod orchestra opäť nebol ideálny. Oveľa viac orchester presvedčil v skladbe mladého bulharského skladateľa G. Kostova „Antifonálne dialógy“ — divertimente pre dážďový a symfonický orchester stávajúcom na zaujímavých zvukových a rytmických kombináciách. Vrcholný umelecký zážitok poskytol návštevníkom festivalu v jeho druhom týždni v celom hudobnom svete dobre známy mladý maďarský klavirista Z. Kocsis. Predstavil sa osobitým programom, v ktorom dominoval Béla Bartók. Päť jeho diel tvorilo náplň

prvej polovice programu. Z nich najmä 15 maďarských sedliackych piesní a 6 rumunských národných tancov vyznelo v Kocsisovom podaní obzvlášť presvedčivo — poslucháč mal dojem, že sú to tie najvďačnejšie klavírne prednesové skladby. V troch Chopinových valčíkoch [As dur, op. 69; cis mol, op. 64 a Ges dur, op. 70] predstavil skladateľa ako jemnú subtilnú osobu — opravdivého romantika, zbavil ho však akýchkoľvek stóp bolestnístva a ľadnej sentimentality. V Rachmaninových Prelúdiách, op. 23 a 32 Kocsis už len potvrdil, že je prvoradým klavírnym umelcom, skutočnou hviezdou, ktorá je ozdobou každého festivalu. Popredný bulharský basista P. Gerdzikov spieval na samostatnom recitáli piesne W. A. Mozarta, B. Brittena, Pipkova a známy vokálny cyklus „Piesne a tance smrti“ M. P. Musorgského, v ktorom mohol najplnšie uplatniť svoj zmysel pre dramatický výraz.

Dvanásťročná inscenácia Čajkovského baletu Labutie jazero v predvedení baletu Národného akademického divadla by bola už ťažko strávitelnou produkciou nebyť pohostinského vystúpenia mladého kyjevského páru T. Ljvinenko (Odeta — Odfila) a N. Priadčenko (Prince). Skutočnosť festivalovej úrovne mal zato koncert Sofijskej filharmónie (2. júna) za spoliučinkovania dvoch maďarských umelcov. Dirigent G. Lehel si vynikajúco počínal pri interpretácii Dvořákovkej symfonie „Z Nového sveta“. Našiel v orchestri chápajúceho partnera a ani niektoré drobné technické nedostatky v hre orchestra nijako neznižujú mimoriadne priaznivý dojem z presvedčivej koncepcie dirigenta i výkonu prvého bulharského symfonického orchestra. Spolu so Z. Kocsisom bol ďalej hlavnými aktérmi predvedenia Stravinského Koncertu pre klavír a dvoch nástrojov, v ktorom klavirista opätovne exceloval, no v neľahkých partoch prekvapili technickou úrovňou i hráči dychových nástrojov. Poctou nestorovi bulharských skladateľov Panču Vladigerovi, ktorý zomrel minulý rok tesne pred dovŕšením 80 rokov, bola brilantná interpretácia jeho „Iprovizácie a toccaty“ pre symfonický orchester v úvode koncertu. Skladba, čerpajúca z bohatstva bulharského folklóru, patrí k reprezentatívnym opusom svojho autora a je názornou ukážkou, akými cestami vznikala bulharská národná hudba. ALFRÉD GABAUER

Zo zahraničia

Kráľovská opera Covent Garden Londýn bude v septembri t. r. po prvýkrát hostovať v Japonsku.

Dňa 20. júla t. r. bude otvorená prevádzka na novom javisku divadla na jazere v Brezenzi Pucciniho operou „Turandot“.

V rámci letných symfonických koncertov konaných na nádvorí viedenskej radnice aa „Arkadenhof“ počujú Viedencania okrem vlastných orchestrov i viaceru zahraničných, medzi nimi i Slovenskú filharmóniu (17. a 19. VII.), Štátnu filharmóniu z Brna (12. VII.) a Budapešťiansku filharmóniu (24., 26. a 31. VII.).

Slávny muzikál My fair Lady sa opäť vrátil na Broadway. Úlohu profesora Higginsa stvárňuje opäť slávny Rex Harrison.

Bulharská mezzosopranistka Alexandrina Milčeva dosahuje vo Viedni čoraz väčších úspechov. Maďarsky tu spievala part Judith v koncertnom predvedení Bartókovej „Modrofialovej zámky“, v opere ocarila ako Marina v Musorgského Borisovi Godunovi.

Vo Viedenskej komornej opere sa v súčasnosti hrá s veľkým úspechom známa paródia na Tannhäusera od J. Nestroya s hudbou K. Bindera.

Medzinárodný festival komornej hudby, spojený so seminárom a majstrovskými interpretačnými kurzami, sa bude konať 25. VIII. — 8. IX. 1979 v Dolnom Rakúsku v barokovom kláštore Altenburg a susednom renesančnom zámku Breitenbach. Festival a kurzy sú zaujímavé tým, že vedľa hudby rôznych štýlových období osobitný dôraz budú klásť na hudbu skladateľov, ktorí občas tvorili v Dolnom Rakúsku. Patria k nim J. G. Albrechtshberger a F. Schubert.

Viedenská štátna opera prevzala, okrem orchestra a postavy Eboli, celú salzburskú inscenáciu Verdiho Dona Carlota sprevádzajúca s fenomenálnym úspechom Grékyňa Agnes Baltasová. Herbert von Karajan má teraz k dispozícii miesto Berlinských filharmonikov orchester Viedenských filharmonikov. Jeho podanie je teraz omnoho vrúcnejšie a lyrickejšie, čo sa kladne odrazilo i na výkonoch sólistov. Ocenila to po zásluhe i kritika.

Dirigent Willy Boskovský, preslávený populárnymi novoročnými koncertami s valčíkmi J. Straussa, oslávil svoje 70. narodeniny.

V Lipsku bola založená spoločnosť pre výskum a starostlivosť o dielo J. S. Bacha. Táto spoločnosť bude v budúcnosti fungovať aj ako vydavateľ Bachových diel. Edícia bude mať 80 zväzkov a 50. zväzok vyjde v tomto roku.

Dirigent Sergiu Celibidache sa stal generálnym hudobným riaditeľom v Mníchove a súčasne novým šéfdirigentom Münchovských filharmonikov.

V Londýne sa uskutočnil koncert na pamäť Arama Chačaturiana. V Anglicku po prvý raz predviedol Londýnsky symfonický orchester Chačaturianovu I. symfóniu a americký huslista Ruggiero Ricci t. koncert pre husle a orchester.

Mexický huslista Henryk Szeryng vyhlásil, že výťažok z predaja gramofónového albumu s 27 husľovými koncertami i jeho interpretácií, ktoré vydáva firma „Fonogram“, venuje Medzinárodnému roku dieťaťa.

Nórsky skladateľ Klaus Egge zomrel v Oslo vo veku 73 rokov. Od roku 1945 bol prezidentom Zväzu nórskych skladateľov a patril k vedúcim osobnostiam nórskeho hudobného života. Jeho dielo je silne späté s nórskou ľudovou hudbou.

O GLINKOVI

Prvého júna uplynulo 175 rokov od narodenia Michaila Ivanoviča Glinku — zakladateľa ruskej klasickej hudby. K tomuto výročiu uverejňujeme vyznanie Jurija Simonova, hlavného dirigenta Veľkého divadla v Moskve.

„Tvorba Michaila Ivanoviča Glinku sa do svetovej hudobnej kultúry zapísala zlatými písmenami, znamenala vznik ruskej klasickej hudby.

Budúci skladateľ sa narodil a vyrástol v strednom Rusku, v dedine na Smolensčine. Už od útleho detstva bol preniknutý láskou k ľudovej piesni, ktorá ho sprevádzala po celý život. Hudbou sa začal vážne zaoberať v Petrohrade, kde mal možnosť získať vynikajúce vzdelanie. Jeho živý záujem o literatúru vrátane slobodomyšlienkového poézia tých čias, jeho záujem o divadlo, styky s významnými ruskými i zahraničnými majstrami kultúry, to všetko prispelo k formovaniu jeho umelecko-estetických názorov.

Glinka veľa cestoval po Európe, oboznamoval sa s jej umením. A vtedy sa ho, ako sám napísal, zmocnila myšlienka „písať po rusky“. A presne tak „po rusky“ aj napísal hrdinsko-vlasteneckú operu Ivan Susanin. Jej premiéru v Petrohrade roku 1836 prijalo obecenstvo s nadšením. V Ivanovi Susaninovi — v opere o veľkom hrdinste jednoduchej sedliaka v záujme vlasti — Glinka po prvý raz v ruskej hudbe jasne vyjadril hrdinské črty charakteru ruského ľudu.

Skladateľ prejavil nové vlny v rozprávkovkej opere epického charakteru Ruslan a Lud-

mila (1842) podľa rovnomennej Puškinovej poémy.

Najcennejšou črtou Glinkovej tvorby je, podľa mňa, jeho schopnosť byť v každej zo svojich skladieb iný. Pamätám sa, akým ohromujúcim dojemom na mňa zapôsobil moje prvé stretnutie s Rimom, koľko nezvyčajnej krásy poskytovalo toto staroveké mesto... Nie sú partitúry glinkovských oper také isté?

Mal som to šťastie nespočetnekrát dirigovať Ruslana a Ludmilu a vždy som v tejto hudbe objavoval nové a nové krásy. V Ruslanovi je tej krásy toľko, koľko by inému skladateľovi stačilo na päť-šesť oper... Koľko tajuplnosti a čara je v zborovej scéne Ruslana, aký ozať kozmický efekt iného časomerania je v nej! Alebo zbor v Susaninovi sa nie náhodou stal na celé desaťročia neoficiálnou hymnou Ruska...

A ako sa vôbec na seba nepodobajú Kamarinskaja a Valčík-fantázia, Jota Aragonese a Spomienka na letnú noc v Madride, hudba k tragédii Knieta Cholskij a skvosty vokálnej lyriky — romance! Keď o tom premýšľam, zdá sa mi, že Glinka poznal tajomstvo úplného tvorivého preorientovania sa. Keď pristupoval k novej skladbe, vedel sa premeniť na celkom iného človeka, vedel inak žiť, cítiť a vnímať svet. Nenadarmo sa na pohľad zdá, že Susanina a Ruslana napísal odlišný skladateľ...

Súčasne nás ohromuje Glinkova prirodzená hudobná reč, či už ide o vokálne alebo inštrumentálne dielo, o operu ale-

bo symfóniu. A práve táto prirodzená hudobná reč spája všetko, čo Glinka vytvoril.

Hrdinsko-vlastenecké zameranie Glinkových oper, ich široká epická melodicnosť, svojráznosť hudobnej dramaturgie spolu s monumentálnymi ľudovo-zborovými scénami, so symfonizmom tematického rozvíjania, s kontrastnosťou rozličných tém; ľudovosť, jasná svojráznosť hudobných obrazov mali obrovský vplyv na rozvoj ruského hudobného umenia.

V prvej polovici 19. storočia bola ruská hudba poznačená vplyvom talianskej hudby. Nevýhol sa mu ani Glinka, čo sa prejavuje najmä v jeho vokálnej tvorbe. Nech však bol vystavený akýmkoľvek vplyvom, vždy a vo všetkom zostal ruským umelcom, ktorý bol predchutný obrazmi Ruska, zvukmi Ruska, ba aj pokojom Ruska. Glinka ako prvý vedel v ruskej hudbe spoetizovať prostého muža, prostú seľiačku, vedel spoetizovať ruské národné zvyky.

Človeka mimovoľne napadne myšlienka o Glinkovej genialite, keď sa započúva do jeho hudby, keď sa zamyslí nad jeho tvorbou. A vo vedomí sa akosi podvedome vynára obraz druhého veľkého umelca — Alexandra Puškina. Možno preto, že obdivoval, každý vo svojom umení, vedel vlastnými prostriedkami nájsť to, čo robí ich diela veľkými...

Svedectvom toho, že Glinku uznávajú aj v medzinárodnom meradle, je, že mnohé z jeho oper sa úspešne predvádzajú za hranicami, jeho hudbu interpretujú sovietski i zahraniční umelci v mnohých krajinách na celom svete. Jeho opery sa vždy s úspechom uvádzajú na scénach mnohých divadiel, symfonické a komornovokálne skladby odznievajú na rozličných koncertoch, v rozhlasoch i v televízii. Jeho meno nesú v ZSSR hudobné divadlá i školy, všezvukový konkurz vokalistov a štátna cena ruskej federácie v oblasti hudobného umenia.

V mojom repertoári sú všetky Glinkove symfonické skladby. Už tri sezóny dirigujem Večery ruských symfonických miniatúr v Leningrade. Na programe sú skladby rozličných skladateľov, na začiatku zaznie však vždy Glinkova hudba.

Na estetickú výchovu publiky niet podľa mňa lepšej hudby, ako je hudba Glinku. Na predvedenie Glinkových oper sú potrebné krásne „talianske hlasy“, „nemecká presnosť“ a stonercentný vkus. Čisto slovánska, čisto ruská zmes hĺbky, mätrosti a duševného tepla.

Diela veľkého hudobníka, človeka a občana sú preniknuté večnou a životodárnou silou citu — láskou a vierou v človeka, radosťou zo života“.

Napíňa sa sen obyvateľov Piešťan, ale i blížšieho a ďalšieho okolia, rovnako ako aj kúpeľných hostí, dokončieva sa tamojší Dom umenia. Základný kameň pre túto budovu položili pri 30. výročí SNP a k oslavám 35. výročia SNP ju majú otvoriť slávnostným koncertom Beethovenovej IX. symfónie. Vedenie Slovenskej filharmónie, ktorá je investorom, umožnilo nám zoznámiť sa s postupom dokončovacích prác a pozrieť si celú stavbu. Boli sme tam presne 80 dní pred plánovaným odovzdaním. Naše dojmy boli dosť rozpačité, lebo sa nám videlo, že práce je tam ešte oveľa viac, nielen dokončovacích. Ale keďže v ten deň bol v Piešťanoch aj aktív budovateľ tejto stavby, kde sme sa dozvedeli, že všetko bude načas a kvalitne urobené, len si to bude vyžadovať presnú organizačnú prácu, ostáva nám len držať prsty, aby tomu naozaj tak bolo.

Spríevodcu po stavbe Domu umenia nám robil jeho autor Ing. architekt Ferdinand Milučký, laureát štátnej ceny K. Gottwalda.

Príchod k Domu umenia je cez park alebo cez Beethovenovu aleju. Pred budovou bude umiestnené súsošie Oda na radosť od akad. sochára Emila Venkova, ktorého spoluautorom je Ing. F. Milučký. Do budovy sa vchádza širokým schodištom, v zábradlí ktorého budú zabudované osvetľovacie telesá. Vstupná hala sa bude môcť využívať aj ako výstavná sieň. Nad šatňami pre návštevníkov vo

Dom umenia pred dokončením

foyer je priestor s rozmermi 18 m x 2,8 m, kde má byť umiestnený moderný gobelin. Foyer je osvetlený 142 žiarivkami, ktoré vytvárajú svetelnú plastiku, ktorú tiež navrhol Ing. M. Milučký. Z foyer sa dá vyjsť na krytú terasu. Vchody do hlavnej sály so 620 miestami sú z bokov. Hľadisko má značné stúpanie, lebo sa počíta aj s premietaním panoramatických filmov. Keďže Piešťany sú kúpeľným mestom, kde sa liečia predovšetkým poruchy pohybového ústrojenstva, a túto budovu budú navštevovať aj pacienti, návštevníci sa na poschodie dostanú výťahom, kde sa zместia aj invalidné vozíky. V hľadisku je aj lôža invalidov, do ktorej sa zmestí 12 vozíkov.

Javisko má šírku 24 metrov, pričom z bokov možno pridať po tri metre, hĺbku 18 metrov a orchestrisko pre 80 hudobníkov. Javisko sa dá vysunúť až nad orchestrisko a je na ňom aj malá točňa a mobilné pódla pre vokálne hudobné vystúpenia. Sála je klimatizovaná, so zvukovými, tlmivými zariadeniami a

boxami. Plátno pre širokohlavé filmy bude mať 15 metrov. Okrem veľkej sály je na prízemí aj malá sála, asi pre 70 ľudí, kde bude kreslové zariadenie a bude sa môcť rozlične zoskupovať. V zadnom trakte budovy sú na treťom a štvrtom poschodí menšie šatne pre 3-4 ľudí, ale aj väčšie, ktoré budú mať posuvné steny a budú sa môcť podľa potreby zväčšovať alebo zmenšovať a používať aj na iné účely. Takto sa získa priestor až pre 150 ľudí. V tomto trakte sú aj skúšobňa, kancelárie, prevádzkové miestnosti.

Interiér a exteriér Domu umenia je napojený na krajinu, do ktorej je zasadený. Použili tu len prírodné materiály — cement a drevo. Celá budova je obložená betónovými obkladačkami, na výrobu ktorých použili biely cement a špeciálne pre túto budovu ich vyrobili. Doplnok tvoria drevené stropy a miestami aj obloženie, ktoré je červené a v tejto farbe budú aj kreslá.

Perspektívne sa má upraviť aj prístupová hrádza tak, že bude krytá a má nadväzovať na Kolonádny most, čím sa ukončí architektonicky aj okolie Domu umenia.

Dom umenia bude viacúčelové zariadenie, určené predovšetkým pre koncerty, operné a činoherné predstavenia, pre hudobno-vokálne podujatia väčšieho či menšieho rozsahu, príťažlivé najmä pre kúpeľných hostí. Ako kino sa bude využívať len premiérov a potom najmä na usporiadanie filmových festivalov krátkometrážnych filmov. Budú sa tu inštalovať výstavy, organizovať vedecké sympóziá, konferencie, prehliadky, súťaže, festivaly a podobné akcie. Piešťany sa majú stať akýmsi programovým mostom medzi bratislavským Kultúrnym letom a Hudobným letom v Trenčianskych Tepliciach. Piešťanský Dom umenia má byť aj prototypom pre výstavbu ďalších podobných Domov na Slovensku, najmä pre Vysoké Tatry. Dúfajme, že onedlho začne táto zaujímavá riešená a prepotrebná budova plniť už svoje kultúrno-spoločenské poslanie.

E. NEMSILOVÁ

JUBILANT

Pred tridsiatimi rokmi, keď sa rozhovovalo o novom poslaní Matice slovenskej ako o národnej knižnici a knižnicovodcom ústave, prichádza do služieb inštitúcie vlcero odborných kádrov, medzi inými i Eman Muntág. V rokoch 1953-1961 pracoval v bibliografickom oddelení. Od r. 1962, po odchode Ladislava Galku z Matice slovenskej, prevzal vedenie oddelenia hudobných pamiatok a túto funkciu — vedúceho úseku hudobných rukopisov Literárnoarchívneho oddelenia MS — zastáva dodnes. Významnou mierou sa zaslúžil o záchranu celých kolektív hudobných pamiatok, ktoré získal do zbierok MS. Popri súpisoch archívnych fondov a pozostalosti napísal napr. monografiu o V. Fugušovi Bystrom, založil edíciu Monumenta Musica Slovaca a vydal v nej prvý zväzok taximilii Uhrovská zbierka piesní a tancoz r. 1730, založil a rediguje zborník Hudobný archív atď. E. Muntág je podpredsedom Čs. skupiny ALBM, podpredsedom Literárno-hudobnej múzejnej komisie, členom vedeckej a edičnej rady Sborného katalógu hudobných prameňov pri SK ČSR a členom Komisie pre verejné knižnice pri SK ČSR. V týchto dňoch, keď sa dožíva svojich päťdesiatin (4. VII.), vyslovujeme mu naše uznanie a vďaka za vykonanú prácu. B. B.

Mládež spieva '79

Počas posledných dvoch aprílových dní sa Žilina rozspievala desiatkami hlasov na jubilejnom X. celoslovenskom festivale zborového spevu.

V tomto roku pripadla úloha porovnať svoju úroveň a zmerať výsledky umeleckej práce v kategórii mládežníckych speváckych zborov (na budúci rok ich vystriedajú detské spevácke zbory, ktoré sa s mládežníckymi obmieňajú v dvojročnom intervale). Usporiadateľom zborového festivalu bol Osvetový ústav v Bratislave za spolupráce SSHV a ZSS. Z pôvodne prihlásených 9 mládežníckych zborov sa prezentovalo 7 (2 miešané a 5 dievčenských). Sedemčlenná porota na čele s predsedom Miroslavom Košlerom z Prahy hodnotila súťažné programy zúčastnených zborov, v ktorých podmienkou bolo naštudovanie povinnej skladby súčasného slovenského skladateľa. Dievčenské zbory naštudovali povinne Riekanky od I. Zeljenku a v kategórii miešaných zborov boli povinné dve skladby — Sladké mlyny klepocú a Dneska mi hudci hudú z cyklu Intermezza od toho istého autora. Každý zbor mal v svojom súťažnom bloku zastúpenú slovenskú tvorbu ako aj diela skladateľov rôznych štýlových epoch — od renesančnej polyfónie po XX. storočie.

Dvojdiňové podujatie otvorila súťažná prehliadka mládežníckych zborov, na ktorej sa po prvýkrát predstavili dve zborové telesá z jednej školy (I) — dievčenský spevácky zbor „Mladosť“ pri Strednej pedagogickej škole v Levoči s dirigentom Milanom Pitoňákom (ktorý, vzhľadom na krátkosť trvania, prekvalifikoval slušnou úrovňou) a dievčenský spevácky zbor Invenutus Paedagogica s dirigentmi Martinom Šafárom a Igorom Gregom. Výkon tohto dievčenského zboru bol vyspelejší, zapôsobil sviežim a dynamickým tvárnym predvedením súťažného programu. Určité rezervy má v dosiahnutí precíznejšej intonácie. Spevácky zbor Gymnázia v Trnave — Cantica Nova má za sebou desaťročnú umeleckú činnosť. Rad úspechov z domácej i zahraničnej reprezentácie (Žilina, Jihlava, Neerpelt), vďaka osobnosti zanieteného dirigenta Jána Schultza, zaraďuje toto teleso medzi popredné mládežnícke spevácke zbory u nás. Dievčenský spevácky zbor Carmina Invenutae pri OBKaSS II. v Bratislave sa po prvýkrát predstavil verejnosti na súťaži bratislavských zborových telies — Zlatý veniec mesta Bratislavy na jar tohto roku. Výkon zboru na festivale v Žiline, na čele s dirigentkou Nadou Rakovou, zaujal výrazným tvárnym zvukom telesa a presvedčil spoľahlivosťou intonácie. Najmenej presvedčil výkon mladého dievčenského zboru pri KDPM v Banskej Bystrici so zborným Jánom Petrusom. Neskúsenosť a krátkosť trvania zboru sa odzrkadlila na výkone, ktorý bol poznačený nesmelým a málo výraz-

ným prejavom, plochým výrazom bez diferencovanejšej dynamiky. Dva konzervatívne zbory v súťaži reprezentovali Miešaný zbor bratislavského konzervatória a Dievčenský zbor žilinského konzervatória. Prvý sa verejnosti predstavil po dlhšej prestávke s novým dirigentom prof. Dušanom Biliom na Zlatom venci v tomto roku. Treba konštatovať, že svoju úlohu presvedčivo zvládla ženská časť zboru. Žilinský dievčenský zbor z konzervatória, vedený prof. Antonom Kálayom, interpretoval súťažný blok presvedčivo, zvukovo bol vyrovnaný.

Na základe pásmového hodnotenia sa v III. pásme umiestnil Dievčenský spevácky zbor pri KDPM v Banskej Bystrici, v II. pásme dievčenský spevácky zbor „Mladosť“ Strednej pedagogickej školy v Levoči, ktorý získal cenu za vzorný prednes povinnej skladby I. Zeljenku Riekanky. Ostatné zbory podali vyrovnané výkony a získali I. pásmo. Dievčenský zbor Carmina Invenutae získal cenu za vzorný prednes skladby autorov zo socialistických krajín, miešaný zbor Konzervatória v Bratislave cenu za vzorný prednes povinnej skladby „Dneska mi hudci hudú“ I. Zeljenku a cenu za tvorivý prístup k súčasnej zborovej tvorbe zbor Invenutus Paedagogica z Levoče. Cenu za vzorný prednes súčasnej slovenskej tvorby a I. pásmo s pochvalou poroty získal gymnaziálny zbor Cantica Nova z Trnavy a cenu za vzorný prednes umeleckej hodnotnej úpravy ľudovej piesne a I. pásmo s pochvalou poroty si odniesol dievčenský zbor Konzervatória v Žiline. Cena SSHV za záslužnú činnosť na poli estetického výchovu bola udelená dirigentovi zboru Cantica Nova — Jánovi Schultzovi.

Ovzdušie naplnené mladou a piesňou, ktoré ovládlo Žilinu tých dní, vyvrcholilo na druhý deň koncertným vystúpením popredných amatérskych zborových telies rôznych kategórií (Prípravny detský zbor popradského ODPM a EŠU, Detský spevácky zbor Odborárík pri Dome odborov v Žiline, Dievčenský spevácky zbor OU ZMDŽ „Mladosť“, Spevácky zbor súboru „Technik“ pri SVŠT). Pri hodnotení X. ročníka Celoslovenského festivalu mládežníckych zborov treba konštatovať, že kvalitatívna úroveň prezentujúcich sa zborov bola vyrovnaná. V tejto súvislosti treba priznať, že „zabúdanie“ na hudobnú výchovu na ZDS a zrušenie estetické výchovy na gymnáziách sa neodvratne odráža na počte mládežníckych zborov, na situácii, že ak sú, tak väčšinou dievčenské. V popredí záujmu zborných a zborových telies je dostatok skladieb nových a kvalitných, vhodných pre vekovú kategóriu mládežníckych zborov rôzneho obsadenia, pretože aj tu je možnosť, ako prispieť k ďalšiemu rozvoju zborového spvu u nás.

ELEONÓRA KYSELOVÁ

HUDOBNÝ ŽIVOT — dvojtyždenník. Vydáva Slovkoncert vo vydavateľstve OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Vedúci redaktor: PhDr. Zdenko Nováček, CSc., redaktori: V. Žitná a A. Gabauer. Redakčná rada: P. Bařin E. Čížek, prom. hist. I. Dóša, M. Jurkovič, A. Luknár, prom. ped. Z. Mikolaj PhDr. M. Palovčik, MUDr. G. Papp, M. Šulc, Bohumil Trnečka, Bartolomej Urbanec. Adresa redakcie: Gorkého 13/VI., 893 36 Bratislava, telefón 338 234. Administrácia: vydavateľstvo OBZOR, n. p., ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Inzerčné oddelenie: Gorkého 13, 893 36 Bratislava. Tlačia Nitrianske tlačiarne, n. p., 949 01 Nitra. Rozširuje PNS. Objednávky predplatiteľov prijíma PNS — Oštrdná expedícia tlače, administrácia odbornej tlače, Gottwaldovo nám. 48/IV., 805 10 Bratislava. Objednávky odberateľov v zahraničí prijíma SLOVART, úč. spol., Leninovská ul. č. 11/L., 896 26 Bratislava. Cena jedného výtlačku 2,- Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 492 15

Registračné číslo: SÚTI 6/10

POZNÁTE ČASOPISY, KTORÉ VYCHÁDZAJÚ VO VYDAVATELSTVE OBZOR? NA TÚTO OTÁZKU JE ZAMERANÁ SÚŤAŽ

8 OTÁZOK VYDAVATELSTVA OBZOR

Takmer každý pozná toto vydavateľstvo, ktoré ročne vydáva okolo tisíc čísiel časopisov, sto kníh a tristo vydaní štátnej propagácie, kalendárov a iných materiálov.

Vo vydavateľstve OBZOR vychádzajú tieto časopisy: Svet socializmu, Horizont, Priateľ ZSSR, Szovjetbarát, Výber, Lud, Sloboda, Pyramída, Príroda a spoločnosť, Természet és társadalom, Poľovníctvo a rybárstvo, Zdravie, Népegéség, Projekt, Požiarnik, Túžoltó, Nová cesta, Osvetová práca, Néművelés, Hét, Film a divadlo, Javisko, Hudobný život, Rytm, Popular, Výtvarný život, Výtvarníctvo — fotografia — film, Lišiak, Vlastivedný časopis, Pamiatky — príroda, Ruštinár, Otázky žurnalistiky, Eva, Vysoké Tatry, Slovenské kúpele, Bratislava, Technická práca, Bezpečná práca, Ropa a uhlie, Lekársky obzor, Biochemia clinica bohemoslovaca, Farmaceutický obzor, Rehabilitácia, Naše liečivé rastliny, Protialkoholický obzor. V našom vydavateľstve vydávame rad ďalších knižných edícií: Malé encyklopédie Obzoru, Vlastivedné monografie, Malú modernú encyklopédiu, Svet v kocke, Rodinu a spoločnosť, Vedu a súčasnosť, Encyklopédiu osvetového pracovníka, Právnickú literatúru, Obrázky prírody, Jantár, Periskop, Postavy a osudy, Svetom, Dukla, Bibliotéka Hviezdoslavovo Kubína.

Mnohé vydania nášho vydavateľstva iste poznáte. Preto veríme, že zodpoviete naše súťažné otázky. Ak na šesť otázok odpoviete správne a odpoviete pošlete vydavateľstvu Obzor na korešpondenčnom listku, na ktorý nalepíte 5 kupónov v usporiadaní podľa poslednej otázky

čaká na vás 8 zájazdov do ZSSR (jeden z nich pre 2 osoby),

8x8 vecných cien (fotoaparáty, tranzistory, samovary, grafické listy, hodinky, športové súpravy a pod.),

8x8 knižných kolekcií,

8 zaujímavých mimoriadnych prémieových cien časopisov vydavateľstva Obzor.

Súťažné otázky:

1. Koľko vydaní priemerne ročne vychádza vo vydavateľstve OBZOR? Uveďte jedno z týchto čísiel: 1200 — 1400 — 1600.
2. Napíšte názov aspoň jedného časopisu, ktorý vydáva Zväz československo-sovietskeho priateľstva vo vydavateľstve OBZOR.
3. Ktorý časopis, vychádzajúci vo vydavateľstve OBZOR, sa zaoberá ochotníckym či profesionálnym hudobným alebo dramatickým umením? Uveďte jeden z nich.
4. Aký názov má jediný československý bohatý ilustrovaný encyklopedický časopis?
5. Ktorý je váš najobľúbenejší časopis spomedzi všetkých časopisov vydávaných Obzorom?
6. Ktorý denník a týždenník dvoch politických strán Národného frontu poznáte?
7. Uveďte aspoň dva časopisy, zaoberajúce sa problematikou ochrany prírody, životného prostredia a krás našej vlasti, ktoré vydáva vydavateľstvo OBZOR.
8. Z piatich kupónov, ktoré uverejníme postupne v Hudobnom živote č. 13, 14 a 15, zostavte názov vydavateľstva, ktoré na Slovensku vydáva najviac časopisov.

Ďalšou úlohou každého účastníka tejto súťaže je odoslať korešpondenčný listok najneskôr do 4. septembra 1979 (rozhodujúci je dátum poštovej pečiatky) na adresu:

Vydavateľstvo OBZOR, ul. Čs. armády 35, 893 36 Bratislava. Nezabudnite čitateľne uviesť svoju správnu adresu!

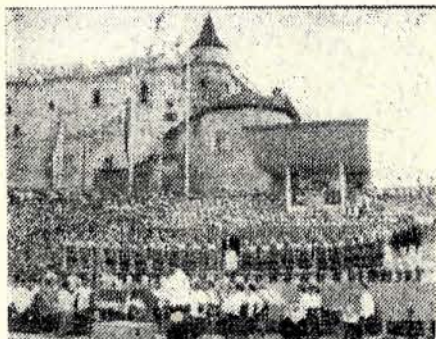
Zlosovanie súťaže bude pri verejnej televíznej nahrávke k tohtoročnému dňu tlače, rozhlasu a televízie. Výsledky uverejnia denník LUD a týždenník Svet socializmu, Hét, Sloboda a Výber. O termínoch vás budeme zavčas informovať.

KUPÓN

K jubileu SLUK-u

Nás na pokorú nenavykol osud,
nám slávne Povstanie slobodu venčil
Jánošíkovsky vieme hnať hieđu
na súd
Nebudeme nikdy vydedenci.
Sme rod čo krivdu fažko znáša,
radšej v borbe hynie,
aby pravda vládla v našej domovine.
Fraňo Kráľ

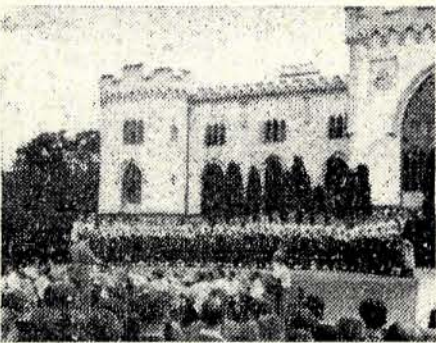

Pamätné prvé vystúpenie SLUKu vo Zvolene pri príležitosti 5. výročia SNP.
Snímka: ČSTK

Keď Moyzesova kantáta na tieto verše Fraňa Kráľa zaznela zvolenským námestím z hrdiel štyridsaťdeväťčlenného miešaného speváckeho zboru, čo sa sotva pred štyrmi mesiacmi po prvý raz stretol na Sliachi v hoteli Štubňa, málokto z prítomných na oslave 5. výročia SNP, spojenej s otvorením Trate mládeže a spustením výroby v Mostárni v Brezne, si uvedomil, že sa začala nová epocha v dejinách našej národnej kultúry a umenia. Epoque, ktorá od prvého vystúpenia kvalitatívne nového umeleckého telesa vtiacii svoju pečat na všetky druhy umeleckej tvorivej činnosti, od poézie, cez hudbu, divadlo až po výtvarné umenie.

Stodvadsať mladých ľudí rôznych profesií, z bezmála 50 miest a dedín — tých šťastnejších spomedzi 900 ochotných a prihlásených — prehovorilo umeleckou rečou ľudu. V deviatich programových skladbách vytvorených skladateľom Alexandrom Moyzesom, choreografom Štefanom Tóthom, zbormajstrom Vojtechom Adamcom, dirigentom Milanom Novákom, korepetítorom Miloslavom Korínkom a krojárkou Irenou Tonkovičovou, spojených storakými ideovými, citovými a estetickými putami do kolektívu prvých formovateľov SLUKu, vedeného Emilom Ruskom a Pavlom Tonkovičom, prehovorilo Slovensko. To, o čom dvadsať rokov pred tým, pozerajúci a počúvajúc zahraničné telesá z Anglicka a Javy, na medzinárodnom kongrese OSN pre ľudové umenie konanom v Prahe roku 1948, Karol Plicka iba sníval, zrealizovala nová spoločnosť — organizácia, tvorivo a interpretačne fascinujúco — bezmála do roka a do dňa. Februárom otvorené priepuste demokratickej kultúry a umenia ovlažili záemie a na nivách národnej a socialistickej kultúry, vzkĺčilo prvé zrno.

Myšlienka-sen snívaná generáciami, ako rád a často spomína P. Tonkovič, sa

SEUK pri svojom vystúpení v roku 1952 pred kaštieľom v Rusovciach.
Snímka: ČSTK

začala zhmoŕňovať a realizovať vďaka zápalu, nadšeniu a znalostiam nemenej snivých formovateľov kultúrneho prerozu Slovenska, ktorý nesmel a nechcel zaostáť za prerodom hospodárskym. Dlhý, predĺhy je rad mien osobností, čo sa ujali zložitej realizácie „sna“ v umeleckom telese sprostredkujúceho divákoví vôňu rodnej zeme: A. Bagar, Z. Bokesová, H. Čechová, J. Haluzický, L. Hrdinová, E. Holéczy, V. Húska, O. Chodáková, S. Kovačevićová, D. Martincová, S. Mitická, R. Mrlan, A. Očenáš, J. Olejník, L. Vychodil, K. L. Zachar, D. Očadlíková, Z. Tvarožková... Všetci, čo sa vo svojich rôznorodých profesiách dotkli ľudového umenia, na výzvu Povereniaťa informácií a osvety prišli, pomohli...

Ak sa dnes, s odstupom generácie, pokúšame vmyslieť do doby veľkých plánov, ale aj veľkých činov a odlišovane sledovať vedľa spoločenského aj umelecký vývoj hnutia manifestačného pozdvižnutia ľudového umenia ako jednej zo zložiek formujúcej sa socialistickej kultúry pofebruárovej epochy, nemôžeme neobdivovať nadmienku, ktoré v sto ráz zložitejších podmienkach — v porovnaní s dnešnými — chcelo, vedelo a mohlo realizovať svoje vyrovnávanie sa s tradíciami ľudovej kultúry. Nie zhovievavosť k omylom, nie chápujúci po-

hľad na dobovo zvodnú monumentalizáciu, nie spätná kritika bez pochopenia. Nie však iba obdiv. Úcta však ano. Úcta a snaha po spravodlivom a objektívnom zaradení do tej neúprosnej vývojovej reťaze, ktorá by refazou nebola, keby v nej čo len jedno ohnisko chýbalo.

Pred SEUKom nebolo u nás pusto. Ani na poli práce s folklórom. S ľudovým umením v širšom zmysle slova — rovnako. Folklorizmus, ako sa dnes s nádychom módnosti zvykne nazývať skoro všetko, čo sa snažilo, v dobrom i zlom, pomáhať, čerpať, presadzovať, ale aj ťažiť zo zdroja ľudovej kultúry, má v dejinách našej národnej kultúry — podobne ako vo vývoji a formovaní sa ktorejkoľvek národnej kultúry — svoje časy výslnia i doby búrok a zatracovaní. Z pohľadu doby je to jav. Z pohľadu vývoja veľmi zložitý proces.

Umenoveda zvykne o programových dielach hovoriť ako o spoločenskej objednávke. Z hľadiska vývoja nemožno nevyssloviť vďaka spoločnosti, ktorá si „objednála“ nielen teleso na profesionálnej báze, ale aj najlepších tvorcov svojej doby. Ak sa dnes, s úctou a obdivom (aj s objednávkami na uvedenie diel, na koncertovanie umelcov a telies) obra-

do svojej inštitucionálnej základne. V období, keď si mosadzné klučky riaditeľne SLUKu podávalo viac riaditeľov ako skladateľov, však predsa vzniklo nejedno dielo hodné priradenia k prvému „zlatému veku“ SLUKu. Nemožno nespomenúť Hviezdnatú noc (Cikker — Kubánka), Svadbu pod Tatrami (Andrašovan — Tapák) či Poveš o Jánošíkovi a hórnych chlapcoch (Andrašovan — Ku-

SEUK uskutočnil počas svojej existencie množstvo vystúpení doma i za hranicami často vo veľmi improvizovaných podmienkach.

bánka). No najmä Podpoliansku mlad (Andrašovan — Kubánka) premiérovaniu k 10. výročiu práce súboru.

TRIDSAŤROČIE TVORIACE EPOCHU

cajú k Slovensku mnohé hudobné veľmoci, tak je to dozaista aj preto, že jedným z tých neodmysliteľných ohnívkov, jednou z tých spoločenských objednávok v zložitom procese vývoja bola tzv. tvorba pre súbory. V zovšeobecňujúcom vyjadrení tvorba spoznávaní a vyrovnávaní sa s inšpiratívnym zdrojom ľudového umenia.

Ak sa na tomto mieste venujeme SEUKu a jeho spoločensko-umeleckému vývoju a zástoju v našej súčasnej kultúre, spomenieme predovšetkým diela písané pre toto teleso, diela ním premiérovane. Z prvého programu sú to Moyzese Trávnice a Piesne od Hrona. Z ďalších programov prvého vývojového obdobia (1949—1952) Cikkerov Dupák, Baubškov Tanec s bunkošmi, Kardošove Východoslovenské, Jurovské Podjavorinské a Suchoňove Spievanky.

SEUK ako teleso a tvorcovia jeho programov — skladatelia rovnako ako choreografi — sa však úprimne borili i s neľahkou alchou zosúčasňovania, aktualizácie tradičnej kultúry. SEUK sa nevyhol, ale ani nevyhýbal novej tvorbe v duchu tradičnom, zrozumiteľnom, prístupnom a spoločensky aktuálnom. Kto by zo starších nepoznal pieseň Hej, slásko vychodí? Kto by najmä dnes nespomínal na Urbančove Družstevné piesne z Pavloviec? A čo potom frenetický úspech folk-muzikálu Rodná zem?

Kvantifikácia kvality a aktuálnosti za prvé dve vývojové obdobia SEUKu vraví rečou čísiel viac, ako by sme mohli opísať. Za prvých päť rokov svojho spoločensko-umeleckého pôsobenia písalo 13 súčasných skladateľov hudbu k tancom a 24 slovenských a českých skladateľov napísalo pre teleso zborové skladby. Na 521 registrovaných vystúpeniach v podaní SEUKu však zazneli i mnohé piesne a skladby sovietskych, poľských, bulharských, maďarských a nemeckých skladateľov. Teleso ich uviedlo pre bezmála poldruha milióna poslucháčov a divákov.

Nik iný, ako prof. R. Mrlan, dlhoročný predseda poradného a odborného zboru telesa, nemohol lepšie vysloviť v dvoch myšlienkach spravodlivé, správne a znalecké hodnotenie:

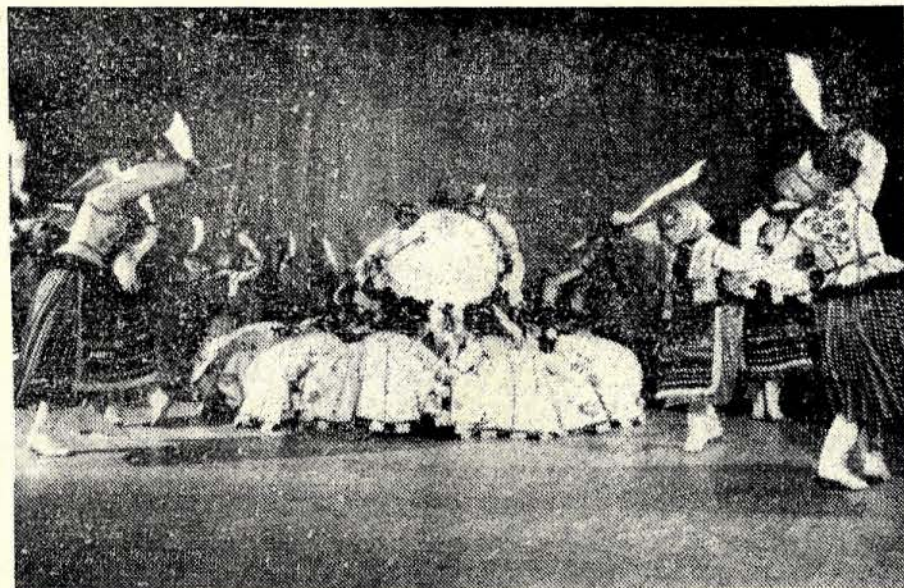
1. Život umeleckej inštitúcie je oveľa zložitejší ako sa to javí na prvý a pritom iba vonkajškový pohľad. Obsahuje v sebe predovšetkým problémy tvorby a tá sa riadi vlastnými zákonitostami.
2. Každé zásadné vybočenie z organického radu, súvisiaceho s ľudovým umením, čo ako štylizovaným, každé opieranie sa o odľahlejšie umelecké druhy, ako napríklad pokusy o ľudovú spevohru či dokonca operu, ľudový balet, viedlo nie k tvorivému hľadaniu, ale k chaotizujúcejmu miešaniu umeleckých druhov, žánrov, k odhliadaniu od studnice podnetov, od ľudového umenia.

Problém tvorby s problémom žánrového zaradenia veľmi úzko súvisia. Ochladnutie záujmu viacerých popredných skladateľov o tento druh tvorby, ale aj, ako pred nedávnom povedal O. Elschek, strata záujmu pripraviť vo funkcii pedagógov pre seba pokračovateľov, znamenalo, že sa umelecké teleso začalo čoraz viac a nevyhnutnejšie zatvárať nielen do starých kamených stien rusovského kaštieľa, lež aj

O kultúrno-misijnom poslaní, ale aj fyzicky a psychicky zodierajúcom prevádzkovaní telesa vravia opäť výrečné čísla. Za 10 rokov SEUK vystúpil dovedna 1642-krát, z toho 1034-krát na Slovensku, 420 v Čechách a len 188-krát v zahraničí. Povinnosti štátnej reprezentácie, ale aj plánované a požadované vystúpenia doma, rastú rok čo rok. Nie sú to už zďaleka časy rokov päťdesiatych, keď na program SEUKu prišlo v Jihlave 70 000 a v Ostrave-Karvine, ako vravia analýzy telesa, viac ako 100 000 návštevníkov.

Pätnásť výročie, to je nielen rátať počet vystúpení, divákov, navštívených krajín. To je aj spoločenské ocenenie práce národnými a štátnymi cenami a radmi. To je však aj návrat nejedného „slukovského“ skladateľa k telesu (J. Cikker — J. Kubánka: Kurucij).

Nemožno nespomenúť vedľa veľkých kompozícií, základný repertoár telesa — zboru, tanečníkov, sólistov a ľudových hudieb — tvorený J. Móžim, T. Andrašovanom, J. Pálkom, J. Šteizerom a ďalšími. Nemožno si však nevšimnúť aj (zatiaľ síce ojedinelý, no predsa prínosný) interes mladých skladateľov L. Barlasa, I. Zeljenku, S. Stračinu. Novou kvalitou práce, najmä vokálnej zložky, je programový návrat k starej kvalite národnej hudby v súvislosti s cyklami výchovných koncertov (J. L. Bella, B. Bulla, M. Li-

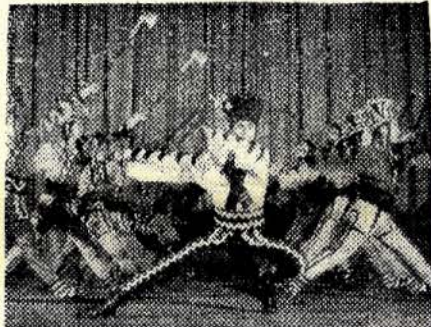
chard, V. Fignš-Bystrý, J. V. Dolinský, M. Moyzes, M. Schneider-Trnavský).

A opäť viacvavravá štatistika. Do roku 1969 SEUK uskutočnil 4391 vystúpení, z toho 636 v 28 (!) krajinách sveta dovedna pred viac ako 6 miliónmi divákov. Radmi jeho členov, návštevními sálami, dňami a nocami v autobusoch, vlakoch, lietadlách prešlo dovedna 1137 členov, z ktorých 244 roku 1969 i po odchode zo SEUKu pôsobilo v operných divadlách a umeleckých telesách. Vzárástol počet vysokoškolský a odborne pripravených interpretov, potešiteľne sa rozmnožil rad členov, čo si popri umeleckej práci v SEUKu nabudili stredné i vysokoškolské vzdelanie (konzervatórium, VSMU). Z kádra zakladajúcich členov už iba 8. Okrem regionálne konkrétnej kompo-

zície z overených folklórnych oblastí, či vyhľadávania hodnôt doteraz nespracovaných častí Slovenska, sa do tvorby a medzi profilujúce kompozície telesa dostávajú viaceré tzv. nadregionálne, syntetizujúce diela, neraz stavané na danostiach a prednostiach nameriadna talentovaných sólistov a to nielen v lantci (H. Melicherová, bratia Majerčíkovi, bratia Sevcíkovci, bratia Antalíkovi, R. Faltus, M. Skalník a ďalší), ale aj vo vokálnej zložke (M. Dalmadyová, B. Kubánková, F. Ureikán, S. Lesay a pod.), rovnako ako v orchestri a najmä ľudových hudbach (R. Oláh, J. Berky-Mreutca, P. Bertók, J. Gráfi, J. Poško a ďalší).

Vývojová cesta SEUKu nebola vopred stanovená, tobôž nie priamociaru. Od nejedného scestia bol zavratený pozorinou, prísnou, nie však neželivou kritikou. Nejednu cestičku, skôr ako by si ju bol prešliapal (napr. tzv. regionálne monolitné programy) opustil sám. Nezdravo dlho a neraz neoprávnene sa v súvislosti so SEUKom hovorilo o zákoničnej generácii kríže. Menej však už o kríže tvorby, hľadania. Opustajúc ťažko prevádzkovateľné volakedajšie „veľké“ celosúborové programy sa SEUK viac-krát, raz úspešnejšie (Na priedomi v režii J. Ševčíka), inokedy menej úspešne utiekal k tvorbe programov komornejších. Neraz, žiaľ, nie vo vyjadrení, ale v obsadení.

Tridsať výročie spoločensko-kultúrneho a umeleckého pôsobenia Slovenského ľudového umeleckého kolektívu zastihlo teleso v štádiu realizácie viacpolohovej dihodovej koncepcie rozvoja telesa, no najmä pri snahe prezentovať tromi rozdielnymi premiérovými programami: komorným — S batôžkom a krošňou (pozn. red.: recenziiu sme priniesli v 3. čísle HZ), speváckym — Piesneň života (pozn. red.: recenzujeme v tomto čísle) a celosúborovým — Slovensku (premiéra: január 1980) doterajší výsledok procesu „omladzovania“ nielen telesa, ale aj tvorivého myslenia, návratu majstrov Moyzesa, Suchoňu a Cikkeru ku SEUKu a príklonu strednej silnej skladateľskej generácie k folklóru a cez folklór k SEUKu. Ak je opak pravdou, nič to na veci nemení že plejda 11 skladateľov — I. Hrušovský, L. Barlas, I. Zeljenka, T. Salva, J. Hatrík, J. Podprocký, J. Malovec, I. Parík, V. Bokes, H. Domanský, M. Bázlik — v dramaturgickej spolupráci s etnomuzikológom O. Elschekom sa podujali vytvoriť novú re-

Tanečná scéna — Maľovaní zbojníci (1965; hudba T. Andrašovan, choreografia J. Kubánka).

Tatranská zima (1975; hudba S. Stračina, choreografia J. Kubánka).

Snímka: O. Nehera

pertoárovú tvár speváckeho zboru, skladateľa S. Stračinu a T. Salva spolu s choreografom J. Kubánkom nový tanečný repertoár.

Slovenský ľudový umelecký kolektív vyoral za tridsať rokov svojho pôsobenia hlbokú brázdu do poľa spoznávaní, osvojovania si a reprezentácie tisícorkých tvárí slovenského ľudového umenia. Za zodpovednú, namáhavú, ale krásnu prácu treba SEUKu, jeho vedeniu, no predovšetkým všetkým obetavým členom súčasným i minulým, všetkým spolupracovníkom zaďakovať a zaľahoželať šťastnú cestu do ďalších rokov. Vivat, crescat, floreat!

SVETOZÁR SVEHLÁK